

KNYGŲ LENTYNOJEANTANO SMETONOS LIETUVA – **Petras Maksimavičius** ..... 3**ŠVIETIMAS**LIETUVIŲ KALBOS IR LITERATŪROS OLIMPIADA – **Aldutė Karanckaitė** ..... 7**KULTŪROS BARUOSE**XXVII VAIKŲ TEATRŲ FESTIVALIS „RAGANĖ“ – **Vida Valinčienė** .. 8„DŽŪKŲ KRAŠTO TAUTINIS KOSTIUMAS“ – **Birutė Burdinaitė-Ołow** 11TARPTAUTINĖ TEATRO DIENA PUNSKĖ – **Daiva Grigutyte** ..... 12XX TARPTAUTINĖ VELYKINĖ PARODA IR KONKURSAS – **Nastutė Sidarienė** ..... 1420-ASIS VELYKINĖS PARODOS JUBILIEJUS – PAMAŠTYMAI – **Aldona Vaicekauskienė** ..... 16**IŠĖJĘ NEGRĮŽTI**IŠKELIAUJA SENIEJI KAIMO ŽMONĖS – **Rūta Burdinaitė** ..... 18**SKELBIMAI****SPAUDA RAŠĖ**

LIETUVOS ŽINIASKLAIDA 26

Viršeliuose:

Pavasario puota (Valdo Žilionio nuotr.)
 „Melpomenės drugelio“ apdovanojimai (Paulos Rupinskaitės nuotr.)

REDAKCIJOS ADRESAS:

16-515 Puńsk, ul. A. Mickiewicza 23
 tel./faks. 87 5161 416
 www.e-ausra.pl
 ausra@o2.pl

LEIDŽIA:

Lenkijos lietuvių draugija
 16-500 Sejny, ul. Wileńska 9
 tel./faks. 87 5162 125

Vyr. redaktorė – Irena Gasperavičiūtė
 Redakcijos sekretorė – Alicija Krakauskienė
 Stilistė, korektorė – Birutė Burdinaitė-Ołow
 Techn. redaktorė – Aldona Jonušonytė

KORESPONDENTAI: Petras Maksimavičius,
 Eugenija Pakutkienė, Jurgita Stankauskaitė,
 Božena Bobinienė

Spausdino „Aušros“ leidyklos spaustuvė.

Numeris pasirašytas spaudai 2018-04-13.

Rankraščiai taisomi ir trumpinami redakcijos
 nuožiūra. Redakcijos nuomonė nebūtinai
 sutampa su autorių nuomone.

Lenkijos lietuvių draugijos sąskaita:

BS Sejny, ul. Powstańców Sejneńskich 1, 16-500 Sejny
 Nr. 23 93540007 0000 0000 0198 0002
 SWIFT / BIC kodas: POLU PL PR

RUCH S.A. vykdoma prenumerata

Spausdinto leidinio prenumeratą galima užsakyti
 tiesiogiai interneto tinklapyje www.prenumerata.ruch.com.pl. Kilus klausimų, prašom rašyti el. p. adresu prenumerata@ruch.com.pl arba skambinti „RUCH“ Klientų aptarnavimo centrui tel. 22 693 70 00 arba 801 800 803 (darbo dienomis 7–17 val.). Skambučio kaina priklauso nuo operatoriaus.

Zrealizowano dzięki dotacji Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji.

Ministerstwo
 Spraw Wewnętrznych
 i Administracji

Projektą iš dalies remia
 Spaudos, radijo ir televi-
 zijos rėmimo fondas.

SPAUDOS,
 RADIO IR
 TELEWIZIJOS
 RĖMIMO
 FONDAS

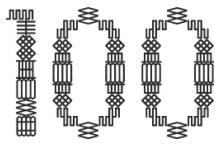
Mieli skaitytojai!

IRENA GASPERAVIČIŪTĖ

Porą dienų turėjome tikrą vasarą. Išlauktoji, pasiūlgoji šiluma maloniai viliojo išeiti iš namų. Neabejotinai pavasaris siejasi su nauja gyvybe, sugrįžtančiais paukščiais, žiedų pumpurais... Deja, ankstyvas pavasaris yra tas metų laikas, kurį ligoniams sunku išgyventi. Po žiemos nusilpusį organizmą lengvai nugali vienokia ar kitokia liga. Taigi pavasarį, kaip ir rudenį, daugiausia žmonių iškeliuoja negrįžtamai. Ir mūsų bendruomenėje šį pavasarį laidotuves sekė laidotuvs. Lietuvoje irgi atsiveikiname su tokiais garbingais ir žinomais žmonėmis kaip prof. Zigmąs Zinkevičius, dar prieš metus mums Punske dainavęs maestro Virgilijus Noreika... Tik po šv. Velykų į Punsko kapines palydėjome Seinų apskrities viršininko pavaduotoją, buvusį Punsko viršaitį, „Aušros“ leidyklos direktorių Romą Vitkauską. Pastarųjų mėnesių „Aušros“ numeriuose vis vienas ar pora straipsnių kertelėje „Išėję negrįžti“. Taigi atsiveikiname, apraudame, išlydime ir sugrįžtame į įprastą gyvenimo vėžes – skausmas ir ilgesys pasilieka šeimai.

Taip ir po Seinų apskrities viršininko pavaduotojo (apie jį rašysime kitame „Aušros“ nr.) mirties greitai apskrityje prasidėjo valdžios kėdžių perstumdymai. Atrodo, artimiausiu metu apskrities viršininkas Piotras Alško (Piotr Alszko) bus atšauktas iš einamųjų pareigų, o jo vietą užims kuris nors iš buvusių apskrities vadovų. Tačiau kol kas gal per anksti spėlioti, kas jis bus. Kai šie pakitimai taps tikrove, būtina Jus informuosime ir, žinoma, pranešime, kas išrinktas viršininko pavaduotoju. Primenu, kad yra susitarimas, jog Seinų apskrities viršininko pavaduotoju turi būti paskirtas lietuvis. Kol kas trumpalaikiai pakitimai, o jau šį rudenį – nauji rinkimai į savivaldybes.

Atkurtai
Lietuvai

Antano Smetonos Lietuva

PETRAS MAKSIMAVIČIUS

Neseniai „Aušroje“ rašiau apie žymų tarpukario Lietuvos teisininką Mykolą Romerį ir jo Dienoraštį. Ši istorija įdomi tuo, kad M. Romeris kurį laiką aktyviai dalyvavo sprendžiant Lietuvos arba, kaip jis sakydavo, Istorinės Lietuvos atkūrimo XX a. pradžioje klausimą. M. Romeris nebuvo lietuvis, bet laikė save Lietuvos lenku. Todėl ir į jos valstybingumo atkūrimą žiūrėjo per savo giminės istorijos prizmę. Lietuvoje pelnė pripažinimą ir pagarbą todėl, kad buvo geras teisės žinovas. Būdamas Lietuvos gyventojas, priešinosi tuometinės Lenkijos politikų vizijai paversti Lietuvą šios šalies provincija, smerkė lenkų nacionalizmą.

Šį kartą noriu parašyti apie kitą Lietuvos valstybės atkūrimo viziją, kuri pasauliui buvo paskelbta 1918 m. vasario 16 d. Pastarasis kelias, nors ir sudėtingas, pareikalavęs aukų, privedė prie Lietuvos valstybingumo atkūrimo ir lietuvių tautos teisių savo valstybėje išsaugojimo. Rašyti apie tai paskatino 1964 m. JAV išleista ir 2017 m. pakartotinai Lietuvoje išspausdinta knyga „Antanas Smetona. Jo visuomeninė, kultūrinė ir politinė veikla“. Nerašysiu apie Lietuvos nepriklausomybės atkūrimo aplinkybes. Tai galime rasti jau ne vienoje išleistoje monografijoje. „Aušros“ skaitytojams noriu pristatyti pačią knygą ir pagrindinį šio istorinio veikalo herojų – Antaną Smetoną. Tai Lietuvos istorija nuo A. Smetonos gimimo 1874 m. iki jo tragiškos mirties 1944 m. Taigi per vieno žmogaus biografiją pateikiama ištisos epochos istorija. Tačiau noriu pabrėžti, kad tai tokia Lietuvos istorija, kokią

matė, suprato ir surašė knygos autorius, 1938–1939 m. ėjęs prezidento A. Smetonos sekretoriaus pareigas, Aleksandras Merkelis. Tuo ši knyga ir įdomi, kadangi leidžia geriau suprasti, kokią Lietuvą įsivaizdavo ir kokią norėjo matyti pats A. Smetona, ypač tada, kai teko priimti pačius sudėtingiausius sprendimus, prasidedant šalies okupacijai.

Taip pat noriu pasidžiaugti, kad perskaitęs šią 747 p. monografiją žymiai geriau supratau, kokį vaidmenį tuo metu Lietuvos gyvenime suvaidino Seinai ir kaip šį to meto lietuviškos veiklos centrą suprato ir vertino svarbiausi Lietuvos atgimimo vadovai. Trumpai sakant, XX a. pradžioje Seinai buvo ne tik svarbus lietuvių kultūros ir spaudos centras, bet taip pat žymiai paveikė Lietuvos politinį gyvenimą ir būsimos valdžios formavimąsi. Verta priminti, kad krikščionys demokratai, kurie prieš nepriklausomybės paskelbimą Seinuose nuosekliai kūrė savo struktūras ir stipriai išvystė leidybinę, informacinę, kultūrinę ir švietėjišką veiklą, vėliau, kai Seinų „Žiburys“ jau buvo užgesęs, kelis kartus iš eilės rinkimuose į Seimą laimėdavo daugiausiai mandatų ir darė įtaką tolesniam Lietuvos gyvenimui.

APIE KNYGOS AUTORIŲ

Aleksandras Merkelis (1907–1994) – lietuvių literatūros tyrinėtojas, žurnalistas, leidinių redaktorius, rašytojas, visuomenininkas, mokytojas, istorikas, išeivijos veikėjas... Daugiau informacijos apie autorių nesunkiai rasite internete. Noriu tik pažymėti, kad, kaip jau minėjau, 1938–1939 m. A. Merkeliui teko

SMETONA

eiti prezidento A. Smetonos sekretoriaus pareigas. Tai, matyt, ir lėmė, kad jo monografijoje yra daug istorinių įvykių aprašymų, nurodomi šaltiniai. Tas laikmetis buvęs nepaprastai sudėtingas Lietuvai ir pačiam A. Smetonai: kaimyninių valstybių ultimatumų priėmimas, sovietinės okupacijos pradžia, prezidento pasitraukimas iš Lietuvos. Todėl išėjo išleista A. Merklio monografija susilaukė prieštarinių vertinimų ypač tų politinių srovių, kurios smerkė prezidento A. Smetonos politiką, pasitraukimo aplinkybes, negebėjimą organizuoti ginkluotojo pasipriešinimo ar Lietuvos vyriausybės veiklos emigracijoje. Daugeliu atvejų autorius bando pateisinti A. Smetonos sprendimus, aprašo jų motyvus.

Kaip pažymi monografijos leidybos Lietuvoje iniciatorius Vilius Kavaliauskas, istorijos nereikia paversti politika, bet reikia iš jos mokytis, kad nedarytume tų pačių klaidų. Per šį

šimtmetį gyvenimas labai pasikeitė, tačiau kaimynai liko tie patys, o visuomenę kankina dažnai tos pačios problemos, kaip ir anksčiau. Knygoje randame daug to meto Lietuvos padėties aprašymų. Tai leidžia susidaryti išsamesnį vaizdą, kas buvo A. Smetona, kas formavo jo pasaulėžiūrą, kaip jis tapo politiku ir koks buvo jo indėlis į valstybės atkūrimą. Šiuolaikinėje Lietuvos istoriografijoje dažniausiai vyrauja gana supaprastintas A. Smetonos darbų vertinimas. Akcentuojami tik tie svarbiausi istoriniai

įvykiai, kuriuose jis aktyviai dalyvavo. Tačiau paskaičius minėtą knygą vaizdas tampa gerokai aiškesnis. Suvoikiame, kad A. Smetona neatsitiktinai tapo Lietuvos prezidentu, prieš tai Valstybės Tarybos pirmininku ir Vasario 16-osios akto signataru. Jis labai nuosekliai ir sunkiai dirbo, rūpinosi svarbiausiomis lietuvių gyvenimo sritimis – kultūra, švietimu, vadovėlių ir laikraščių leidyba, pašalpomis, lietuvių kalbos taisyklingumu, politika, tarptautiniu Lietuvos pripažinimu... Bet pradėkime nuo pradžios.

VAIKYSTĖ IR JAUNYSTĖ

A. Smetona gimė 1874 m. Užulėnio kaime, Vilkmergės (Ukmergės) apskrityje, daugiavaikėje šeimoje. Vaikystėje patyrė nemažai vargo ir nepriteklių. Matyt, tai ir paskatino būsimą prezidentą bandyti ištrūkti iš šio uždaro rato ir siekti mokslų. Mokėsi Liepojoje, Palangoje, Mintaujoje (Jelgava). Mokymasis mokyklose

Latvijoje turėjo nemažos įtakos A. Smetonos tautinėms nuostatomis sutvirtėti, kadangi latvių tautinis atgimimas tuo metu buvo daugiau pažengęs nei lietuvių. Be to, šiose mokyklose jau buvo susibūrę nemažai lietuvių. Vėliau ne vieno A. Smetonos klasės draugo pavardę išvysime Lietuvos nepriklausomybės atkūrimo išvakarėse arba dirbant aukščiausiose valdžios institucijose. Mintaujoje dirbo Jonas Jablonskis, mėgęs kartoti, jog lietuviams mokslieviams reikia rinktis tokius mokslus, kuriuos išėję galėtų likti dirbti savajame krašte. Taip jis ne vieną moksleivį palenkė rinktis teisininko (A. Smetona) ar gydytojo profesiją.

Būsimas prezidentas mokėsi taip pat Petrapilio gimnazijoje, kurią baigė būdamas 23 metų. Tuomet jau kalbėjo lietuvių, rusų, lenkų, vokiečių, graikų, lotynų kalbomis, skaitė prancūzų kalba. Mokslus tęsė Petrapilio universiteto Teisės fakultete. Petrapilyje taip pat gyveno daug lietuvių. Čia buvo susiformavęs stiprus lietuviškos veiklos centras. Petrapilio Romos katalikų dvasinėje akademijoje įvairiais laikotarpiais mokėsi ar dirbo daug susipratusių lietuvių: M. Valančius, P. Kriaučiūnas, Jonas Mačiulis-Maironis, Pr. Būčys, J. Matulaitis, P. Vileišis ir kt. 1902 m. A. Smetona, baigęs teisės mokslus, išvažiavo į Vilnių. 1904 m. vedė Sofiją Chodakauskaitę.

VISUOMENINIS DARBAS

Vilniuje šalia Šv. Petro ir Povilo bažnyčios esantis A. Smetonos butas greit tapo lietuvių susitikimų vieta. Atgavus spaudos laisvę žymiai suaktyvėjo lietuvių veikla, pradėjo formuotis politinės partijos. Nuo 1907 m. A. Smetona tapo žurnalo „Viltis“ pagrindiniu ideologu. Lietuvių tautos pagrindu jis laikė ne ekonominius, bet dvasinius reikalus. Manė, kad Lietuvą atkurti pavyks ne ginklais, bet lietuvių kultūros ir kalbos išsaugojimu. Šiuo laikotarpiu A. Smetona panyra į visuomeninį darbą. Rašo straipsnius,

Antano Smetonos šeima, antrą kartą tapus Respublikos prezidentu (sėdi): Sofija Smetonienė ir Antanas Smetona, (stovi) sūnūs Julius, dukra Marytė Valušienė, žentas kapitonas Aloyzas Valušis. Centrinio valstybės archyvo nuotr.

Respublikos prezidentas Antanas Smetona su Krašto apsaugos ministru generolu Petru Šniukšta priima kariuomenės parodą. 1934 metai. Centrinio valstybės archyvo nuotr.

imasi teatrų ir chorų organizavimo, organizuoja Lietuvių mokslo draugiją, pirmąją lietuvių dailininkų parodą, iškelia Tautos namų statybos Vilniuje idėją. Redaguodamas „Viltį“, A. Smetona rašė visais klausimais. Jam rūpėjo Lietuvos kaimo likimas, bankų kūrimas, kooperatyvų plėtimas, lietuvių emigracijos stabdymas ir, žinoma, pirmiausia švietimas ir kultūra.

Prieš pat Pirmąjį pasaulinį karą lietuvių padėtis teikė nemažai vilčių. Vystėsi kultūrinis gyvenimas, gerėjo materialinė padėtis, stiprėjo

lietuvių inteligentijos gretos, miestuose ir miesteliuose daugėjo lietuvių tautybės žmonių. Prasidėjus karui, A. Smetona pagrindiniu uždaviniu laikė informacijos apie Lietuvą pasauliui sklaidimą. Tikėjosi, kad pasibaigus karui pasaulis bus kitoks ir dėl to lietuviams gali atsirasti nepakartojama galimybė atkurti savo valstybę. Ragino tam ruoštis. 1915 m. rudenį visa Lietuva jau buvo vokiečių okupuota. Nepaisydami nepriteklių, A. Smetona su bendražygiais pradeda lietuviškų mokyklų organizavimą.

Suaktyvėjo taip pat lietuvių veikla užsienyje, ypač Šveicarijoje, JAV.

NEPRIKLAUSOMYBĖS LINK (ATSIŠAUKIMAI, MEMORANDUMAI, REZOLIUCIJOS...)

Einant karui į pabaigą pradėta labai aiškiai kelti Lietuvos nepriklausomybės paskelbimo klausimą, imta derėtis su okupacine vokiečių valdžia dėl tolesnio krašto valdymo. Šis procesas išsamiai aprašytas monografijoje ir neblogai mums žinomas. Noriu atkreipti dėmesį tik į tai, kad monografijoje pateikta daug ano meto rezoliucijų, atsišaukimų, memorandumų ir įvairių pokalbių, derybų aprašymų. Ši medžiaga labai praturtina mūsų žinias apie ano meto įvykius ir tuometinių Lietuvos kūrėjų vaidmenį šiame procese.

Šiandien, praėjus 100 metų nuo tų įvykių, dažniausiai manome, kad Lietuvos Tarybos, kuri 1918 m. vasario 16 d. paskelbė Lietuvos nepriklausomybę, veikla buvo labai nuosekli, o jos sprendimai priimami vienbalsiai. Toli gražu taip nebuvo. Knygoje aprašyta daug momentų, kai tarp Tarybos narių stigo vieningumo, kildavo ginčų, neretai grėsė net veiklos sustabdymas. Lietuvos Tarybos derybos su vokiečiais ir laviravimas pagal besikeičiančią situaciją Pirmojo pasaulinio karo frontuose keldavo dalies lietuvių visuomenės pasipiktinimą. Be to, pačioje Taryboje kildavo diskusijų, ar Lietuvai nereikėtų glaudžiau bendradarbiauti ir savo likimą susieti su Lenkija arba Rusija. Tai savo Dienoraštyje aprašė jau minėtas M. Romeris. Knygoje smulkiai aprašomi kai kurie Lietuvos Tarybos posėdžiai ir diskusijos. Taip pat nupasakojama labai sudėtinga Lietuvos ne tik politinė, bet ir ekonominė padėtis po nepriklausomybės paskelbimo ir pirmojo Ministrų kabineto sudarymo. Dėl šios priežasties labai dažnai keitėsi Vyriausybė.

Prezidentas A. Smetona M. Yčas, E. Galvanauskas 1-ojo raitelių pulko šventėje susitinka su anglų karinės misijos vadovu generolu R. Rowan-Robinsonu. 1919 metai. IX forto nuotraukų nuotr.

Prezidentą lydi E. Galvanauskas prezidentą į daugelį renginių. 1929 metai. Eugenijaus Peikštenio fotografijų rinkinys.

PIRMASIS LIETUVOS PREZIDENTAS IR LIETUVIŲ KARIŲ BRIGADA JAV

1919 m. balandžio 5 d. Valstybės Taryba A. Smetoną išrinko pirmuoju prezidentu po nepriklausomybės paskelbimo. Įdomiai aprašytos prezidento pastangos angažuoti į valstybės atkūrimą Amerikoje gyvenančius lietuvius, ypač tuo metu, kai vyko kovos dėl nepriklausomybės išsaugojimo. Buvo kilusi mintis JAV ir Prancūzijoje (Paryžiuje) organizuoti 5–6 tūkst. lietuvių karių brigadą. Jos štabą įrengti turėjo padėti JAV karininkai. Galų gale brigados kariai nebuvo permesti į tuo metu kovojusią Lietuvą, kadangi nebuvo lėšų transporto (jūra) išlaidoms padengti ir bijota Lenkijos reakcijos tarptautinėje arenoje. Tačiau dalis lietuvių savanorių savarankiškai atvyko ir dalyvavo nepriklausomybės kovose.

Tačiau Lietuva, neturėdama parlamentarizmo tradicijų, kryo į chaosą. Į 1922 m. išrinktą naują Seimą pateko 6 politinių partijų ir 2 tautinių mažumų komitetų atstovai. Dėl šios priežasties sudėtinga buvo konstruktyviai dirbti, o reikėjo spręsti Vilniaus ir Klaipėdos krašto likimą.

A. SMETONA PATENKA Į KALĖJIMĄ

Vilniaus ir Klaipėdos klausimo sprendimą A. Smetona laikė pamatinu vidaus ir užsienio politikoje. Knygoje tam skiriama daug dėmesio. Aprašomas pasirėngimas ir Klaipėdos sukilimo operacijos įgyvendinimas. A. Smetona šiais klausimais daug rašė, nevensgė Lietuvos valdžios kritikuoti dėl vienokių ar kitokių sprendimų. Žinoma, tai nepatiko valdantiejiems. Jo redaguojamiems leidiniams būdavo skiriamos baudos. Dėl nesumokėtos baudos 1923 m. pirmasis Lietuvos

1920 m. pavasarį sušaukus Steigiamąjį Seimą prasidėjo kokybiškai kitas valstybingumo etapas. Tai reiškė ir daug permainingą A. Smetonos gyvenimą. Knygoje aprašoma, kaip pasitraukęs iš prezidento posto jis atsidūrė „gatvėje“, kadangi kilo nesutarimų su Kauno miesto valdžia dėl gyvenamųjų patalpų buvusiam prezidentui suteikimo. Po kurio laiko A. Smetonai savo butą užleido Maironis, o pats Smetona paniro į publicistinį darbą.

prezidentas buvo net patekęs į kalėjimą. Tai įaudrino visuomenę. Pradėta rinkti aukas skolai sumokėti. Išėjęs iš kalėjimo, A. Smetona dėstė universitete ir redagavo „Vairą“. Tačiau įtampa neatslūgo. Pradėta kalbėti apie įsitvirtinusią Lietuvą „partinę diktatūrą“. Knygos autorius, aprašydamas šiuos įvykius, bando lyg ir paaiškinti, kodėl 1926 m. Lietuvoje įvyko karinis perversmas ir kodėl A. Smetoną jame dalyvavo.

Nepriklausomybės kovų heroizmas pradėjo blėsti. Senosios kartos kovotojams buvo skaudu, kad Seimas nesugeba konstruktyviai dirbti, į šalį plūsta ir apsigyvena atvykėliai, kurie nenori turėti nieko bendra su lietuvių kalba ir kultūra, stiprėja tautinių mažumų reikalavimai. Teigiama, kad 1920 m. K. Griniaus sudarytame 9 ministrų kabinete 3 ministrai namuose su šeimos nariais kalbėjosi rusiškai, 1 prancūziškai ir 1 lenkiškai. Tai visuomenei kėlė nerimą.

1920–1926 metai vadinami krikščionių demokratų dominavimo metais. Šiuo laikotarpiu nemažai pasiekta – įvesta sava valiuta, įgyvendinama žemės reforma, Kaune įsteigtas universitetas, Žemės ūkio akademija, atidaryta daug lietuviškų mokyklų. Tačiau buvo padaryta ir nemažai klaidų. Knygos autorius svarsto, ar galima buvo jų išvengti. Tai buvo Lietuvai sudėtingas laikotarpis tiek vidaus, tiek užsienio politikoje. Reikėjo ne tik ginti valstybės teritoriją, bet ir tuo pačiu metu kurti valstybės struktūras, rūpintis ekonomika ir pan. Per tą laiką net 11 kartų keitėsi Vyriausybė. Tai rodė politinį nestabilumą ir didino pavojų prarasti nepriklausomybę.

Daugiau skaitykite „Aušros“ 8 nr.

(S. Lozoraičio 1935 metais rašytoje, prezidentui adresuotoje, visiškai slaptoje pažymoje keliamas Seinų ir Punsko klausimas. 1940 m. birželio mėn. iš Lietuvos pasitraukęs prezidentas vokiečių pareigūnų teiravosi, ar jo šeimos nariai galėtų apsigyventi Seinų ir Punsko krašte ir įsidarbinti „kurioje nors lietuviškoje mokykloje“.)

Lietuvių kalbos ir literatūros olimpiada

ALDUTĖ KARANECKAITĖ

Kovo 9–10 dienomis, prieš pat Kovo 11-osios iškilmes, Kauno Stepono Dariaus ir Stasio Girėno gimnazijoje vyko Lietuvių kalbos ir literatūros olimpiada Lietuvos ir užsienio lietuviškų mokyklų 9–12 klasių mokiniams. Mūsų kraštui atstovavo Punsko gimnazijos dvi mokinės su mokytoja Elena Degutiene ir keturi Punsko Kovo 11-osios licėjaus moksleiviai su mokytoja Birute Vaičiuliene. Lietuvos valstybės atkūrimo šimtmečio metais suorganizuotas respublikinis renginys pradėtas Lietuvos himnu. Po iškilmingos akimirkos išgirdome daug gražių sveikinimų, skirtų visiems, kurie myli ir puoselėja savo gimtąją kalbą, bei matėme meno programėlę – Kauno gimnazijos mokiniai padeklamavo žymių poetų eilių apie nuostabią mūsų kalbą, tautinį sąmoningumą, padainavo gerai žinomą dainą „Baltas paukštis“. Po iškilmingo olimpiados atidarymo pasitikrinome savo žinias, atlikdami kalbos vartojimo, rašymo, kalbėjimo ir meninio skaitymo užduotis. Mokiniai pagal amžių buvo suskirstyti

į dvi kategorijas: 9–10 klasių ir 11–12 klasių. Dalyvauti lietuvių kalbos mokyklų „kovoje“ buvo nelengva, bet smagu – susirūpinusius greitai nuramindavo besišypsantys vertinimo komisijų nariai. Kai lietuvių kalbos bičiuliai įnirtingai dorojosi su užduotimis, jų mokytojai dalyvavo seminare „Argumentavimo didaktika“.

Po įtemptos darbo dienos visi galėjo Kauno Kristaus Prisikėlimo bazilikoje (kur pasveikino monsinjoras Vytautas Grigaravičius) klausytis Kauno sakralinės muzikos mokyklos jungtinio choro „Cantores David“ ir Kauno „Vyturio“ gimnazijos moksleivių koncerto, skirto Lietuvos valstybės atkūrimo 100-mečiui. Kai kas dar suspėjo aplankyti „Akropolį“. Naktį praleidome prabangiame keturių žvaigždučių viešbutyje „Europa Royale Kaunas“, kuris įsikūręs šalia minėtos gimnazijos ir miesto lankomiausių vietų bei pagrindinių verslo, prekybos, laisvalaikio ir pramogų centrų.

Kita diena olimpiados dalyviams – labai svarbi. Tai rezultatų paskelbimo metas. Olimpiados uždarymo

ceremonijai muzikiniai kūriniai. Su artėjančia Kovo 11-ąja sveikino į apdovanojimų ceremoniją atvykęs profesorius Liudas Mažylis.

Pagaliau atėjo laikas paskelbti rezultatus. Punsko mokykloms pavyko iškovoti daug prizų. Užsienio lietuviškų mokyklų 9–10 klasių kategorijoje III laipsnio diplomą atiteko Gabijai Batvinskaitei (Punsko Dariaus ir Girėno gimnazija). Mes, licėjaus moksleiviai, varžėmės 11–12 klasių kategorijoje. Pagyrimą komisija skyrė Julijai Kuosaitei, III vieta atiteko Adomui Kalinauskui, o I laipsnio diplomą ir aukso medalis – tai mano laimėjimas. Be to, verta pažymėti, kad Daiva Grigutyte buvo įvertinta kaip geriausia skaitovė. Vertinimo komisija paprašė, kad savo išmoktą eilėrašį ji padeklamuotų visiems susirinkusiems apdovanojimų dieną.

Simboliška, kad šimtmečio olimpiados laureatams medalius teikė profesorius Liudas Mažylis – žmogus, suradęs Nepriklausomybės Akto originalą. Kiekvienam laimėjusiajam ranką spaudė ir sveikino vertinimo komisijos pirmininkė – Vilniaus universiteto Lietuvių literatūros katedros vedėja prof., hab. dr. Dainora Pociūtė-Abukevičienė. Po apdovanojimų su garbiais profesoriais ir savo mokytojais išiamžinome bendroje nuotraukoje ir vaišinėmės specialiai šiai olimpiadai pagamintu skaniu tortu.

Ši šventė nebūtų įvykusi be olimpiados rėmėjų, kurie laureatams skyrė daug vertingų ir brangių dovanų. O mes Lietuvių kalbos ir literatūros olimpiadoje nebūtume dalyvavę be savo mokytojų. Nuoširdžiai Jums dėkojame, kad padėjote pasirengti ir buvote su mumis.

Olimpiados dalyviai su mokytojais ir prof. L. Mažyliu

Įs. A. Karaneckaitės asmeninio albumo

XXVII vaikų teatrų festivalis „Raganė“

VIDA VALINČIENĖ

Kovo 21 d. Seinuose vyko XXVII vaikų teatrų festivalis „Raganė“. Jame dalyvavo gausus būrys vaidintojų iš Punsko, Seinų, Vidugirių bei svečiai iš Lietuvos. Scenoje pasirodė 11 teatrų.

Seinų lietuvių „Žiburio“ mokyklos teatras „Šakar makar“ (vad. Irena Balulienė, Irena Vaicekauskienė) suvaidino „Snieguolę ir nykštukus“, Punsko savivaldybės vaikų darželio „Boružėlė“ (vad. Vida Jolanta Stankevičienė, Asta Žukauskienė) parodė „Oželį kvaišelį“, Seinų lietuvių „Žiburio“ darželinukai (vad. Alicija Maksimavičienė, Alicija Nevulienė) – „Pagranduką“, Punsko Dariaus ir Girėno pagrindinės mokyklos „Laisvalaikio kertelė“ (vad. Marytė Malinauskienė, Natalija Kalkauskienė, Edita Balkevičienė) – „Miglų slėnio fejų pasakas“, Punsko Dariaus ir Girėno mokyklos „Dzūkucai“ (vad. Onutė Malinauskienė) suvaidino „Geraširdiškumo darbus“, Vidugirių mokyklos „Šmaikštuoliai“ (vad. Raimonda Chmieliauskienė) – „Redą“ („Raudonkepuraitės“ motyvais), Seinų lietuvių „Žiburio“ mokyklos „Dusaluko“ IV kl. vaidintojai (vad. Janina Macukonienė, muz. Juozas Pileckas) – „Senelio pypkę“, o „Dusaluko“ V–VI kl. (vad. Janina Macukonienė) – „Kas paskaitys knygelę“ (pjesė „Laimingas vaikų juokas“), Punsko LKN jaunių teatras „Kregždė“ (vad. Jolanta Malinauskaitė-Vektorienė) pristatė „Tarp žemės ir dangaus“ (pagal Vytauto V. Landsbergio pjesę „Daktaras ir Mangaryta“).

Smagu, kad festivalyje dalyvavo ir svečiai iš Lietuvos: Lazdijų mokyklos-darželio „Kregždutės“ teatras (vad. Jurgita Juzėnienė), kuris

Punsko Dariaus ir Girėno mokyklos „Dzūkucai“

Punsko Dariaus ir Girėno pagrindinės mokyklos „Laisvalaikio kertelė“

Punsko savivaldybės vaikų darželio „Boružėlė“

Vidugirių mokyklos „Šmaikštuoliai“

suvaidino „Svetimus pėdsakus“, bei Marijampolės „Ryto“ pagrindinės mokyklos vaidintojai (vad. Vida Šelmienė), pristatę „Kiškio trobelę“ (liaudies pasakos motyvais).

Visiems režisieriams ir teatrų dalyviams įteiktos padėkos ir saldumynų.

Kaip kiekvienais metais festivalio dalyviai galėjo pasižiūrėti ir piešinių parodą. Darbeliuose vaizduoti spektaklių herojai. Piešinių konkurse darželinukų ir I–III klasių kategorijoje I vieta skirta Seinų lietuvių „Žiburio“ darželio auklėtiniui Ernestui Baranauskui, II vieta – Punsko pagrindinės mokyklos II kl. moksleivei Anei Krakauskaitei, III vieta – Punsko darželio auklėtiniui Povilui Puzauskui. IV–VII klasių kategorijoje I vietą laimėjo Seinų lietuvių „Žiburio“ mokyklos moksleivė Loreta Kalkauskaitė, II vietą – Vidugirių mokyklos VII kl. moksleivė Viktorija Marteckaitė, III vietą – Seinų lietuvių „Žiburio“ mokyklos IV kl. moksleivė Inga Grigutytė. Visi laimėtojai buvo apdovanoti.

Šventės vedėjai – Punsko lietuvių kultūros namų „Kregždutės“ teatro vaidintojai. Festivalį organizavo Lenkijos lietuvių draugija ir Seinų „Lietuvių namai“. Šventės rėmėja – Lenkijos vidaus reikalų ir administracijos ministerija.

Seinų lietuvių „Žiburio“ darželinukai

Seinų lietuvių „Žiburio“ mokyklos teatras „Šakar makar“

Seinų lietuvių „Žiburio“ mokyklos „Dusalukas“ (V-VI kl.)

Lazdijų mokyklos-darželio „Kregždutės“ teatras

Marijampolės „Ryto“ pagrindinė mokykla →

Punsko LKN jaunių teatras „Kregždė“

Seinų lietuvių „Žiburio“ mokyklos „Dusalukas“ (IV kl.)

„Dzūkų krašto tautinis kostiumas“

BIRUTĖ BURDINAITĖ-OŁÓW

Suvalkų kultūros centre kovo 27 d. atidaryta paroda „Dzūkų krašto tautinis kostiumas“. Ją surengė Lietuvos Respublikos konsulas Seinuose ir Suvalkų kultūros centras, talkinant Alytaus kraštotyros muziejui ir Lenkijos lietuvių bendruomenei. Parodoje pristatyti kostiumų pavyzdžiai ir nuotraukos.

Atidaryme dalyvavo: Suvalkų miesto prezidentas Česlavas Renkevičius (Czesław Renkiewicz), Lietuvos Respublikos konsulato Seinuose vadovas Vaclavas Stankevičius, laikinai einanti Suvalkų kultūros centro direktorės pareigas Alicija Andrulevič (Alicja Andrulowicz), Alytaus miesto savivaldybės meras Vytautas Grigaravičius, Lazdijų rajono savivaldybės meras Artūras Margelis, Lenkijos lietuvių bendruomenės

(LLB) valdybos pirmininkė Jolanta Malinauskaitė-Vektorienė, Lenkijos lietuvių draugijos (LLD) Suvalkų skyriaus pirmininkė Onutė Virbylienė ir kiti.

Sveikindamas renginio dalyvius Suvalkų miesto prezidentas Č. Renkevičius pasidžiaugė Suvalkų ir Lietuvos pasienio savivaldybių bendradarbiavimu. Prisiminė dalyvavęs Lietuvos valstybės atkūrimo šimtmečio minėjimuose Alytuje, Suvalkuose ir Seinuose. Teigiamai vertino ryšius su Lietuvos Respublikos konsulatu Seinuose. Pažymėjo, kad neseniai susitikęs su LR konsulato Seinuose vadovu V. Stankevičiumi aptarė lietuvių sumanymą Suvalkuose įkurti lietuvių kultūros ir švietimo centrą. Prezidentas šiai iniciatyvai visiškai pritarė ir stengsis,

kad sumanymas būtų įgyvendintas. Pabrėžė, jog įkūrus tokį centrą Suvalkuose gyvenantiems lietuviams būtų lengviau puoselėti savo kultūrą ir tradicijas.

Alytaus miesto savivaldybės meras V. Grigaravičius pasidžiaugė žinia apie planus Suvalkuose kurti lietuvių kultūros ir švietimo centrą ir pažadėjo, kad esant reikalui Alytaus miestas visapusiškai remtų šį sumanymą. Paminėjo, kad bendradarbiaujant su Suvalkais pavyko įgyvendinti nemažai bendrų projektų, panaudojant Europos Sąjungos lėšas.

Lietuvos ir Lenkijos nepriklausomybės atkūrimo šimtmečio proga susirinkusiuosius sveikino LLB valdybos pirmininkė J. Malinauskaitė-Vektorienė, Lazdijų rajono savivaldybės meras A. Margelis, LR konsulato Seinuose vadovas V. Stankevičius, laikinai einanti Suvalkų kultūros centro direktorės pareigas A. Andrulevič, LLD Suvalkų skyriaus pirmininkė O. Virbylienė.

Alytaus kraštotyros muziejaus atstovė Gintarė Markevičienė trumpai papasakojo apie dzūkų krašto tautinį kostiumą. Pabrėžė, kad XIX ir XX a. dzūkai, kurdami šiuos drabužius, įdėjo daug darbo ir meilės.

Parodos atidaryme dainavo Vido Simanausko vadovaujamas Punsko lietuvių kultūros namų mišrus choras „Dzūkija“.

Paroda veiks iki balandžio 18 d.

Jolantos Bagdonavičienės nuotr.

Parodos atidarymo rengėjai ir svečiai

Tarptautinė teatro diena Punske

DAIVA GRIGUTYTĖ

Kovo 17 dieną Punsko lietuvių kultūros namuose paminėta Tarptautinė teatro diena bei įteikti 2018 metų „Melpomenės drugelio“ apdovanojimai. Teatro diena – tai puiki proga pasidžiaugti nuveiktais darbais, pasiekimais, padėkoti teatro dalyviams, rėmėjams ir bičiuliams. Šiemet jau aštuntą kartą buvo įteikti „Melpomenės drugelio“ apdovanojimai ryškiausiems 2017 metų teatralams.

Punsko LKN veikia trys teatro trupės: klojimo teatras, vaikų teatras „Kregždutė“ ir jaunių teatras „Kregždė“. Punsko teatrai – tai šeima, suburianti apie 50 artistų. Jie kasmet dovanoja bent po vieną premjerą, dalyvauja įvairiuose festivaliuose. Verta paminėti,

jog 2017 metai – tai „Kregždutės“ ir „Kregždės“ metai. Šie teatrai atšventė savo 10-ąjį jubiliejų. Tuomet

Punske vyko tarptautinė vaikų ir jaunimo teatro stovykla. Nuostabią dovaną teatro artistams padovanojo Sigitas Birgelis ir Punsko LKN teatrų režisierė Jolanta Malinauskaitė-Vektorienė, sukūrę filmą „Ant „Kregždės“ sparnų“. Arnoldas Vaznelis sukūrė teatro himną.

Praėjusiais metais mūsų krašte vyko Vaikų ir jaunimo teatrų apžiūra „Šimtakojis“, surengta kartu su Lietuvos nacionaliniu kultūros centru. Vaikų teatras „Kregždutė“ 2017 metais padovanojo žiūrovams du spektaklius: „Pepė“ pagal Astridos Lindgren apysaką „Pepė Ilgakojinė“ bei „Alisą stebuklų šalyje“. Pirmą kartą „Kregždutės“ istorijoje spektaklis „Pepė“ tapo „Šimtakojo 2017“ laureatu. Taip

„Kregždės“ spektaklis „Tarp žemės ir dangaus“

Paulos Rupiškaitės nuotr.

„Kregždės“ spektaklio akimirka

Paulos Rupiškaitės nuotr.

pat mažosios kregždutės dalyvavo kūrybinėje vaikų ir jaunimo stovykloje „Svajoti, kurti, tobulėti... kartu“ Palangoje.

Jaunių teatras taip pat nenuobodžiavo. Jis dalyvavo Vasario 16-osios minėjime, kur parodė kompoziciją „Šiurpilų gynimas“ pagal Jono Storskeliūno poemą. Vedė folkloro festivalį „Ausk, sesute, juostelas“. 2017 metais „Kregždė“ pastatė Regimanto Kaškausko baladę „Mirusi šokėja“, toliau vaidino poetinę dramą „Obuolių kritimas“ (pagal Albino Žukausko kūrybą). Abu spektakliai sulaukė didelio įvertinimo. Buvo parodyti „Šimtakojo“ apžiūroje, „Mirusi šokėja“ tapo apžiūros laureate, o „Obuolių kritimas“ – diplomantu. Pirmą kartą istorijoje „Kregždė“ atsirado geriausių Lietuvos jaunimo teatrų sąrašuose. Ji surengė ir Vėlinių koncertą „Ūkanas išbraidė“.

Klojimo teatras praėjusiais metais paminėjo Laisvės gynėjų dieną. Pastatė Jono Žalpio spektaklį „Gudri močiutė, arba močiutės suokalbis“. Klojimiečiai surengė 26-ąjį klojimo teatrų festivalį, kuriame vaidino ir „Kregždės“ jaunimas. Teatras intensyviai ruošiasi dalyvauti Lietuvos šimtmečio dainų šventėje.

Režisierė Jolanta išrinkta į Lietuvos mėgėjų teatrų sąjungos tarybą. Šias pareigas pirmą kartą eina užsienio lietuvių teatrų atstovė.

Melpomenė – teatro karalienė, graikų mitologijoje tragedijos mūza. Drugelis graikų mitologijoje tai psichė – siela, siejama su žmogaus tapimu išmintingu. Simbolizuoja įvairovę, išsivadavimą, grožio lengvumą ir laisvę. „Melpomenės drugelius“ įteikė režisierė Jolanta Malinauskaitė-Vektorienė. 2017 metų geriausios aktorės drugelis nuskriejo į Monikos Valinčiūtės rankas už Adeliutės vaidmenį spektaklyje „Mirusi šokėja“. Geriausiu

aktoriumi išrinktas Arnoldas Vaznelis už šmėklos vaidmenį spektaklyje „Mirusi šokėja“. Kaip teatro meno puoselėtojas apdovanotas ilgametis Vidugirių ir Seinų teatrų vadovas Algirdas Nevulis. Apdovanoti buvo ir teatro bičiuliai. Šiais metais drugelis nuskriejo pas Lietuvos mėgėjų teatrų sąjungos garbės prezidentę Danutę Vaigauskaitę – už ilgą bendradarbiavimą. Buvo įteiktos kelios padėkos: Sigitui Birgeliui, Irminai Liškauskaitei, Teklei Paransevičienei, Jurgiui Paransevičiui, Anetai Budzeikaitei, Silvijai Roszko. Tad sveikiname visus!

Svarbus įvertinimas nukeliavo į režisierės Jolantos rankas. Kovo 24 d. Alantoje vyko XIII Lietuvos mėgėjų teatro šventė „Tegyvuoja teatras“. Renginio metu visiems nominuotiems buvo įteikti Lietuvos

nacionalinio kultūros centro ir Lietuvos mėgėjų teatrų sąjungos diplomai, o laureatams – „Tegyvuoja teatras“ statulėlės. Nominuoti buvo ir „Kregždės“ bei „Kregždutės“ teatrai. Pirmoji nominacija tai muzikinis-garsinis spektaklio sprendimas (nominuotas „Kregždės“ spektaklis „Mirusi šokėja“), antroji – ryškiausias sezono vaikų ir jaunimo teatrų režisierius (nominuota Punsko LKN teatrų režisierė Jolanta Malinauskaitė-Vektorienė, kurią nuoširdžiai sveikiname ir tariame VALIO!).

Vadovei linkiu tolesnių pasiekimų, naujų minčių, kūrybingumo, o teatralams (kuriems ir aš priklausau) – kad susidomėjimas teatru niekada neišblėstų ir kad skleistų šį meną po visą pasaulį. Juk teatras – tai šeima, kurią reikia mylėti ir saugoti!

Centre - apdovanota Punsko teatrų vadovė J. Malinauskaitė-Vektorienė

XX tarptautinė velykinė paroda ir konkursas

NASTUTĖ SIDARIENĖ

Šiomet Lenkijos lietuvių etninės kultūros draugija atidarė jau XX tarptautinę velykinę parodą ir paskelbė konkurso rezultatus. Tai gražus jubiliejus. Pirmoji Velykinė paroda prieš dvidešimt metų, 1998-aisiais, suorganizuota Punsko mokyklos svetainėje.

Gausus parodos dalyvių būrys iš mūsų krašto ir iš Lietuvos. Iš viso daugiau kaip 140 darbų autorių. Autorių geografija gana plati: tai mūsų krašto žmonės iš Punsko ir Punsko valsčiaus kaimų, Seinų ir Seinų valsčiaus, Suvalkų, visų lietuviškų mokyklų, lenkiškos Pockūnų mokyklos, kurią lanko ir lietuviai vaikai, dviejų vaikų darželių bei autoriai iš Marijampolės, Lazdijų, Jonavos, Salaperaugio ir kitų Lietuvos vietovių.

Darbų vertinimo komisijai pirmininkavo Onutė Surdokienė. Šiomet pagal pernykščių metų patirtį nuspręsta atrinkti konkurso laureatus bei skirti pagyrimus. Ne vien dėl to, kad visi gauna tokios pačios vertės dovaną, bet ir kad labai sunku įžvelgti skirtumus tarp vieno autoriaus braižo tikslumo ir kito, tarp savo krašto tradicijų paisymo ir naujų paieškų, bet išlaikant tradicinius atlikimo būdus. Lyginant su pernykšte patirtimi, galima tvirtinti, kad dėl šio sprendimo nenukentėjo konkurso lygis ir parodos autorių darbų nesumažėjo. Atrodo, kad šis eksperimentas pasiteisino.

Gausiausiai parodoje „užderėjo“ margučių. Juos margino net 70 autorių. Mažiausiai buvo sodų – tik keturi (trys sukurti Lietuvoje). Vaikai ir

jaunimas prikarpė nemažai tradicinių karpinių – užuolaidėlių, o suaugusieji iš Lietuvos ir karpinių – paveikslų. Šioje kategorijoje net 40 autorių. Verbas rišo 6 autoriai. 8 audėjos išaudė 20 juostų. Velykines kompozicijas atliko 2 autoriai.

Gal labiausiai šiuo Velykų laikotarpiu džiugina mus margučiai. Dar gyva mūsų krašto margučių marginimo tradicija. Ypač todėl, kad visų pirma ji paveldima iš kartos į kartą, todėl, kad turime pasaulinio masto margučių skutinėtoją Izabelę Filevičienę, kurios darbais kaip pavyzdžiu žavimės kasmet, nors jau antrus metus nesulaukėme tų smulkiai išraižytų raštų mažame vištelės kiaušinyje. Daugeliui margintojų mūsų Izabelės Filevičienės margučiai tapo sektinu skutinėjimo pavyzdžiu. Labai sėkmingai šia technika dirba keletas margintojų. Tokiu būdu kuriasi mūsų krašto skutinėtų margučių savas stilius.

Kalba LLEKD pirmininkė A. Vaicekauskienė

Vertinimo komisija 38 autoriams skyrė laureato titulą ir dovanas, 29 – pagyrimus bei keletą padėkų.

Velykinio konkurso laureatų diplomais ir dovanomis apdovanoti šie autoriai:

Margučių kategorijoje: Lina Žaliauskienė, Daiva Marteckaitė, Natalija Krakauskaitė, Evelina Mocijūnaitė, Alma Kisnieriūtė, Danutė Vaznelienė, Emilija Slabašauskienė,

Anelė Škurdziuk, Skirmantė Pilsudskienė, Nijolė Aleksienė, Rasa Krakauskienė su dukra Karolina, Onutė Virbylienė, Teklė Gibavičienė, Onutė Venslauskienė su anūku Augustinu.

Verbų kategorijoje: Modesta Skripkaitė, Birutė Pykienė.

Verbų ir juostų kategorijoje: Laima Sidarytė.

Juostų ir margučių kategorijoje: Audronė Slovikienė.

Sodų kategorijoje: Austėja Narkevičiūtė, Artūras Narkevičius, Jadvyga Sendienė.

Juostų kategorijoje: Teresė Kuosienė, Rasa Libienė, Laima Kraukšlienė, Jolanta Čerlionytė, Weronika Pawłowska, Albertas Puzauskas.

Karpinių kategorijoje: Virginija Armanavičienė, Gražyna Linka, Loreta Kalkauskaitė, Viktorija Sakalauskaitė, Katarzyna Senda, Aneta Babkauskaitė, Onutė Karaneckaitė, Silvija Misiukonytė, Daiva Pečiulytė.

Karpinių ir margučių kategorijoje: Vaiva Vaicekauskaitė, Loreta Uzdilaitė.

Pagyrimus komisija skyrė šiems autoriams:

Juostų kategorijoje: Anetai Čerlionytei.

Karpinių kategorijoje: Rūtai Natkevičiūtei, Linai Bakaitienei, Odetai Luišytei, Vilmai Anskaitienei, Erikai Stankevičiūtei, Emilijai Hattingh, Sigitai Aleksaitei, Rasai Maksimavičiūtei, Editai Sorokaitei, Ievutei Karaneckaitėi, Jonui Nevuliui, Deivydui Jančiuliui, Ingai Grigutytei, Albertui Marcinkevičiui, Elyzai Gudaitytei, Mariui Krijeriui, Veronikai Dabulytei, Viktorijai Šuliauskaitei.

Margučių kategorijoje: Aldonai Rėkieni, Reginai Teresiūtei su mokiniais, Daliai Astrauskienei, Elenai Jurkiūnienei, Adrianai Baguckaitei, Sandrai Pachuckaitei, Lenai Leončikaitei, Zitai Kisielienei, Editai Liudvinaičienei.

Ištvermingiausiems, ilgiausiai dalyvavusiems ir pasiekusiems tinkamą lygį šiemet jubiliejaus proga skirta 14

statulėlių. Iškilmingo parodos atidarymo metu jos įteiktos šiems liaudies meno kūrėjams: Izabelei Filevičienei – nusipelnusiai mūsų krašto margučių karalienei, Ritai Kutilienei – margučių, velykinių kompozicijų, verbų autorei, Aldonai Pečiulienei – kelių spalvų vašku margintų margučių autorei, Irenai Balulienei su dukromis Julija ir Lilija – už margučių skutinėjimą ir šeimos tradicijų puoselėjimą, Irenai Kalinauskienei – už paveldėtų iš mamos tradicijų puoselėjimą marginant ir skutinėjant margučius, Aldonai Palionienei – už margučių skutinėjimą ir savito stiliaus sukūrimą, Birutei Juškevičienei – už ypatingą verbas iš varpų ir žolynų, Onutei Budzeikienei – už verbas iš natūralių žolynų, dailius karpinius, šventinius atvirukus, Jadvygai Kereišienei (Jadwiga Kierejszys) – už tradicinius vašku margintų margučių raštus, Veronikai Valenskienei – už tradicines juostas, Natalijai Grigutienei – už skutinėtų margučių raštus, Radzevičių šeimos trijų kartų dalyvėms: Aldonai, Teresei ir jos dukroms – už skutinėtus margučius, kūrybiškas velykines kompozicijas, verbas, Batsvinskų šeimos dalyvėms: Zitai su dukromis Lidija ir Gabija – už tradicinius vašku margintų margučių raštus, Sauliui Tumeliui – už margučius, sodus, kompozicijas.

Labai džiugu, kad šis jubiliejus sutampa su Lietuvos šimtmečiu ir

tu pačiu pasidaro dar iškilmingesnis. Sveikiname visus nugalėtojus ir kitais metais tikimės ne mažesnio dalyvių būrio.

LLEKD iškilmingą Velykinės parodos atidarymą suorganizavo Punsko lietuvių kultūros namuose. Meno programą LLEKD prašymu parengė Punsko muzikos mokyklos mokytojas Arnoldas Beinaris su savo mokiniais iš Punsko muzikos mokyklos ir iš Kauno. Jie grojo birbynėmis, lamzdeliais, skudučiais, ragais, dainavo ir giedojo. Atidarymo metu pasirodė ir Alytaus folkloro ansamblis „Žvangucis“ bei LLEKD ansambliai „Saulalės“, „Šalcinukas“ ir „Gimtinė“, vadovaujami Angelės Bapkauskienės, o lankančius parodą linksmino „Alnos“ muzikantai.

Į parodos atidarymą iš Lietuvos ir mūsų krašto atvyko gražus būrys žmonių. Visi kartu prasmingai šventė Atvelykį, dar vadinamą vaikų Velykomis ar Velykėlėmis, kai būtent šią dieną seniau vieni kitus lankydavo, dovanodavo margučius.

Kalba O. Surdokienė iš Marijampolės

20-asis Velykinės parodos jubiliejus - pamąstymai

ALDONA VAICEKAUSKIENĖ

Lenkijos lietuvių etninės kultūros draugija įsikūrė 1997 m. ir jau kitų metų pavasarį per Atvelykį buvo surengta pirmoji Velykinė paroda-konkursas. Tokio pobūdžio parodos artimiausioje aplinkoje niekas neorganizuodavo. Su moksleiviais teko dalyvauti Vengoževe surengtame konkurse, bet vaikams sunku buvo konkuruoti su suaugusiais, nes konkursas nenumatė moksleivių kategorijos. Tada pateikėme sodus ir verbas. Šiaudiniai sodai buvo gerai įvertinti ir gavo nominaciją. Punsko mokyklos svetainėje teko ne kartą organizuoti mokinių sukurtų ir atneštų iš namų darbų parodas. Matėsi, kad margučių marginimo tradicija dar gyva, ir norėjosi ją puoselėti taip pat tarp mokinių. Tokiu būdu konkurse atsirado kelios amžiaus kategorijos.

Pirmoji LLEKD vardu suorganizuota paroda buvo kuklutė. Ji tilpo Punsko mokyklos svetainės kamputyje, bet margučių vertinti ir jais pasigrožėti atvyko žinomi specialistai iš Lietuvos. Aldona Stravinskienė iš Lietuvos dailės muziejaus, kuri dalyvaudama 1988 m. ekspedicijoje jau buvo susipažinusi su kai kuriomis margintojomis, stebėjosi, kad vienoje vietoje galima išvysti tiek daug gražių margučių. Jau tada ji prašė autorių, kad padovanotų margučių muziejui. Irena Seliukaitė iš Lietuvos kultūros ministerijos buvo pagrindinė konkurso vertintoja. Ji daug metų noriai dalyvavo mūsų konkurse ir labai stengėsi palaikyti vietinę tradiciją. Jau antrojoje parodoje-konkurse

dalyvavo Marytė Slušinskaitė iš Lietuvos nacionalinio muziejaus. Prisimenu, kaip ji stebėjo mano rišamą verbą su žaliomis šakelėmis, papuoštą džiovintomis gėlėmis, džiaugėsi, kad tokių verbų nėra mačiusi, ir skatino jas rišti. Pirmos parodos buvo organizuojamos be jokio finansavimo, bet autoriai gaudavo diplomus ir kuklutes dovanėles.

Bėgant metams paroda didėjo ir išsiplėtė į kitus Lenkijos kraštus bei į Lietuvą. Pati didžiausia buvo suorganizuota 2005 m. Į eksponatų rinkimą įsijungė Kristina Kriūnaitė, tuo metu dirbusi Lietuvos žemės ūkio rūmuose, kur vadovavo Lietuvos ūkininkių draugijos tradicinių amatų skyriui „Verpstė“. Vesdama seminarus Ūkininkių draugijos skyriuose, kartu rinko ir eksponatus mūsų parodai. Tais metais paroda buvo suorganizuota Lietuvių kultūros namuose Punske. Romo Vitkausko dėka ji įtraukta į projektą ir papildomai numatyti mokymai mokytojams bei tarptautinė mokslinė konferencija, skirta Velykų papročiams ir tradicijoms. Vėliau konferencijos medžiagos buvo išleistos atskiru leidiniu.

Tais metais į komisijos darbą įsijungė prof. Libertas Klimka. Jis taip pat dalyvavo ir konferencijoje su savo pranešimu apie margučių ornamentiką. Vėliau dar kelis kartus dalyvavo parodos atidaryme ir vertinimo

darbuose. Jam išpūdį paliko mūsų suorganizuotas lalavimas prie Punsko liaudies kultūros centro.

Prie Velykinės parodos organizavimo ir vertinimo yra prisidėjusios Kristina Kriūnaitė iš Kauno ir Onutė Surdokienė iš Marijampolės. Jos daugelį metų padėjo rinkti eksponatus, vertinti juos ir gražiai pristatyti žiūrovams negailint padėsinimo žodžių. Reikia paminėti ir Dainą Pledienę iš Lazdijų muziejaus bei Genutę Pakutkienę iš Seinų, kurios jau kelerius metus talkina renkant eksponatus. Taip paroda ir priartėjo prie savo jubiliejaus.

Izabelė Filevičienė 2013 m.

Irenos Gasperavičiūtės nuotr.

Per dvidešimt metų į parodą-konkursą pavyko prisikviesti meistrus iš kurpių krašto su ypatingomis verbomis ir užuolaidėlėmis iš popieriaus. Yra dalyvavę mokiniai iš Pelesos su savo darbais ir įvairių Vilniaus krašto mokyklų atstovai. Per pastaruosius metus nuolat dalyvauja meistrai nuo Lazdijų, Kalvarijos, Marijampolės ir, aišku, mūsų lietuviškų mokyklų atstovai bei suaugusieji iš Punsco, Seinų, Suvalkų krašto. Paroda pastovios vietos neturi. Ji keliauja. Teko rengti parodą Seinų kultūros namuose, „Žiburio“ mokykloje, Punsco liaudies kultūros centre, Punsco savivaldybės konferencijų salėje, LLEKD būstinėje, licėjaus bendrabučio svetainėje.

Parodoje dalyvavo daugybė autorių margučių, verbų, sodų, karpinių, juostų kategorijose: kai kurie bemaž visose parodose, kiti daugumoje arba vėliau pradėję jau apie dešimtmetį dalyvauja nuolat su savo darbais.

Organizatoriai jubiliejaus proga nusprendė apdovanoti autorius už ilgametį dalyvavimą, tradicijų tęsimą ir kūrybiškumą. Tokiems apdovanojimams sukurtos statulėlės su vardiniu įrašu.

Išskirtinė statulėlė atiteko Izabelei Filevičienei, kuri parodos lankytojų ir komisijos jau seniai pavadinta margučių karaliene ir jai neskiriama pirmoji vieta. Jos statulėlė su karūnėlėmis. Neįstengėme jai uždėti liaudies meistro karūnos, tai bent padovanojome išskirtinę statulėlę. Tai jos įvertinimas už daugelio metų darbą, indėlį į mūsų krašto kultūrą ir jos populiarinimą toli už savo krašto ribų. Jos margučių yra Lietuvos, Lenkijos, Amerikos ir kitų kraštų muziejuose. Izabelė surado savo dažymo būdą ir skutinėja smulkiais audinių, juostų, mezginių raštais.

Kita margučių skutinėja, Natalija Grigutienė iš Raistinių, mėgina eiti Izabelės pėdomis. Ji naudoja verpstės ir kitų tautodailės elementų detales. Smulkus raštas, dažymo būdas ir spalvos primena Izabelės marginimą.

Turbūt visose parodose dalyvavusi ir Rita Kutilienė. Jos margučiai sudaro įvairiausias kompozicijas, atliekami įvairiausiomis technikomis. Tai turbūt pati kūrybiškiausia parodos dalyvė.

Aldonos Pečiulienės margučiai marginti vašku, bet keliomis spalvomis. Jų raštai rodo įgudusią meistrės ranką.

Tradiciniais vienspalviais margučiais daugelį metų džiugino Bronė Batvinskienė iš Punsco. Tradiciją dabar tęsia sūnaus Vytauto šeima. Bronės dukra Irena Kalinauskienė daugelį metų margino kiaušinius, skutinėdama smulkius raštus adatėle. Tai techniškai sudėtingas darbas.

Kita tradicinių savo krašto margučių raštų mėgėja – Jadvyga Kereišienė iš Punsco. Jos raštai juodame fone. Spalva išgaunama natūraliu būdu – panaudojus ažuolo žievę, surūdijusius gelžgalius ir rūgštį.

Jau daugelį metų konkurse dalyvauja Radzevičių šeima iš Pristavonių. Pradžioje margučius skutinėdavo tik Aldona Radzevičienė. Vėliau ji išmokė savo anūkes Ingą ir Lidą. Marti Teresė pradėjo rišti verbas. Šiuo metu parodoje dalyvauja keturios Radzevičių moterys iš trijų kartų. Šeimos nominaciją gavo ir Irena Balulienė iš Seinų, kuri margučius skutinėja su dukromis. Iš Seinų ir kita margučių skutinėja – Aldona Palionienė. Jos margučiai su įvairiausiais žiedų motyvais ir dar švelniai paspalvinti.

Iš kairės: O. Budzeikienė, A. Bapkauskienė, N. Aleksienė. 2016 m.

Tarp apdovanotųjų buvo ir vienas vyras. Tai Saulius Tumelis iš Salaperaugio, kuris pasirodo kaip tikras menininkas. Jis reiškiasi daugelyje tautodailės sričių, bet mūsų parodoje dalyvauja su margučiais ir sodais. Jo margučiai visada sudaro netikėtas kompozicijas. Pernai margučius sudėjo į vėrinį, o šiemet jie sudarė metų ratą. Pirmą kartą jis pateikė parodai stručio kiaušinius, išraižytus kiaurapjūvio būdu. Prieš dešimtį metų tai buvo dar gana reta technika. Šį marginimo būdą mūsų krašte naudoja Valdas Pečiulis iš Punsco.

Kadangi parodoje – ne tik margučiai, tai tarp apdovanotųjų atsirado ir verbų rišėjos Onutė Budzeikienė iš Punsco ir Birutė Juškevičienė iš Marijampolės. Už juostas apdovanota Veronika Valenskienė, kuri ne tik pati audžia, bet noriai ateina į tautodailės dirbtuves „Šimtavirvis“ ir padeda Punsco gimnazijos moksleiviams austi juostas ir kitus audinius.

Iškeliuoja senieji kaimo žmonės

RŪTA BURDINAITĖ

Jonas, išgirdęs apie kitame kaimo gale gyvenusio metais už jį jaunesnio Česlovo mirtį, su sau būdingu sąmoju papriekaištavo: „Tai nei manį nepalaukė...“ O po poros dienų ir pats iškeliavo paskui kaimo draugą, su kuriuo dar šių metų sausį buvo susitikę ir pasikalbėję. Vos pusantro mėnesio pritrūko iki Jono apvalaus 90-ojo jubiliejaus.

Jonas Leonavičius gimė 1928 m. balandžio 8 d. Vilkapėdžių kaime. Jis buvo priešpaskutinis Kotrynos (Sidarytės iš Klevų) ir Antano Leonavičių vaikas. Kaip rašoma Smalėnų parapijos knygoje, balandžio 9 dieną pas kleboną Vaclovą Budrevičių atėjo 51 metų Antanas Leonavičius su

dviem Vilkapėdžių kaimo ūkininkais Juozu Kavaliausku ir Juozu Lukoševičiumi ir pareiškė, kad dieną anksčiau jo 43-ųjų metų žmona pagimdė sūnų. Vaikas buvo pakrikštytas Jono vardu, o jo krikštatėviai tai Juozas Misiukonis ir Ona Bruneikaitė. Jono tėvas atėjo į Vilkapėdžius iš Krasnapolio ir silpnai kalbėjo lietuviškai, o motina beveik nemokėjo lenkiškai. Tačiau ji buvo tuometinė kaimo akušerė ir žolininkė. Rinkdavo ir gerai pažinojo vaistažoles, ir net gydytoja buvo pas ją atvažiavusi šiuo klausimu pasidomėti.

Iš viso šioje šeimoje gimė net 14 vaikų, o užaugo tik 6: Pranas, Ona, Anelė, Ignatas, Jonas ir Juozas. Sėserys ir Ignatas praleido gyvenimą Lietuvoje, o kiti trys broliai Lenkijoje. Likusių gyvybes dar vaikystėje bemaž per vieną žiemą nusinešė tuomet siautėjusios užkrečiamosios ligos. „Vienų nuvežė in Smalėnus kavoc, o parvažavį rado du kitus negyvus“, – prisimena pasakojimus šeimos nariai ir kiti kaimo žmonės.

Jono vaikystė ir jaunystė nebuvo lengva. Žvikieliuose baigė 3 klases ir tai buvo visi jo mokslai, nes užėjo karas. Dar karui nepasibaigus Leonavičių šeima iškeldinama į Lietuvą. „Pradėj vežč 41-ais, o mes jau paskuciniu transportu išvažavom prieš pac Velykas, – pasakojo Jonas. – Sakė, turit važuoc, ba jei ca nevažuosit, tai važuosit su žydais in Liublinų.

Inguzdzyta buvo... ir spaudzimas. Nu ir tėvas – kur dėtis, 10 metrų akmenų in tartokų išvežč iš namų turėj. Nu sanas žmogus – užmenčis, ba tep ir darė. Nu ir nuvažavom.“

Jono Leonavičiaus pasakojimą apie Lietuvoje praleistus metus įrašiau radijo laidai, tad šiandien galime tiksliai pažinti tremtyje patirtus jo šeimos išgyvenimus. Apie juos galėsite pasiskaityti kitame „Aušros“ numeryje.

Ketverius metus klajoję Lietuvoje, Leonavičiai sunkiai kūrėsi ir sugrįžę į savo gimtinę. Tų metų antspaudas pasiliko visam gyvenimui, tačiau Jonas prisimindavo ne tik nuoskaudas, bet ir gerų žmonių ištiestą pagalbą ranką.

„Kas važinėj, tai žino – kap ca nēr nei kur gyvenc, nei kokias rytojus bus, nežinai. Nu tai, žinai, biskų sunku gal buvo... Nu ateina, acima viskų, acima... Tai in Lazdzijus kraustėmės, tai iš Lazdzijų, tai tį, tai tį, tai po biskio ciktai ir isimėtė viskas. Tai da mes parvažavom nebi su vežimu, su arkliu, ba isimainėm an to dzvivagio tų kumelį, nu o kici pėsci parėj, visai pėsci. Nu ir da nerado nieko, o mūs gi buvo da namai. Nu mus da ir tep gerai priėmė, o kitus tai da ir sulotoj. Po Lietuvų klajojo, o paskui da ir ca po stroku gyveno.“

Sugrįžęs į gimtąjį kaimą, Jonas pradėjo naują gyvenimo etapą. 1948 m. rudenį vedė Magdalėną Leončikaitę iš Klevų kaimo. Dar ir dabar seiniškis Algirdas Nevulis prisimena, kad ir jis tose vestuvėse dalyvavo. Armonika gražiai grojo Jono brolio Prano sūnus Albinas, o mažam Algirdui davė kepurę, kad pinigus iš vestuvininkų rinktų. Ketverius metus kartu

Jonas Leonavičius apie 1975 m.

Iš Leonavičių šeimos albumo

Iš Leonavičių šeimos albumo

Leonavičių šeima apie 1985 m. Iš kairės: marti Zofija, sūnus Antanas, žmona Magdalena su anūke Violeta ant kelių ir Jonas Leonavičius

praleidusios Lietuvoje ir panašiais vargais besidalinusios Nevulijų ir Leonavičių šeimos buvo tapusios kaip giminės, todėl ir į vestuves vieni kitus kvietė.

Magdalena ir Jonas Leonavičiai susilaukė trijų sūnų ir dukros. Vyriausiasis sūnus Antanas, sukūręs šeimą, liko ūkininkauti tėviškėje. Jonas, baigęs Punsko licėjų, pasirinko administracijos studijas ir gaisrininkų buhalterio profesiją. Juozas baigė profesinę mokyklą ir atlieka elektriko darbus bei taiso gedimus. Jaučiausioji dukra Onutė nutekėjo pas Ramoniškių Paškevičius.

Tėvas nebuvo vaikams itin griežtas. Jaunesni neprisimena, kad būtų gavę nuo jo lupti. Kartais pabardavo arba pamokydavo: „Nu tai aš cik sakau...“, kad šiaip ar taip, o tu jau padarysi, kaip norėsi. Vyresnis sūnus Jonas prisimena: už sijos būdavo užkištos rykštės, kurias vaikai kas kiek laiko pavogdavo ir išmesdavo, tai žiūrėk – naujos atsirasdavo. O kai kada jas ir išsitraukdavo, kai kuris jau per daug įsisiautėdavo. Pradėjus vaikams lankyti Žvikelių mokyklą, Joną dažnai

kviesdavo pabūti Seniū Šalčiu per mokyklinę eglutę. Sūnus prisipažįsta, kad tik ketvirtoji klasė būdamas susigaudė ir iš balso atpažino, kad tai jo tėtis – taip gerai jis persirengdavo ir atlikdavo savo vaidmenį. Meniniai tėvo gabumai persidavė ir sūnams, kurie ne kartą vaidino mėgėjų teatre.

Pradžioje Leonavičiai turėjo žemės trijuose kaimuose: Vilkapėdžiuose, Klevuose ir Krasnapolyje, ir viską kartu su samdiniais apdirbdavo. Vėliau broliai pasidalino, atsiskyrė ir sukūrė šeimas kiekvienas kitame kaime.

Pokariu Jonas Leonavičius ilgus metus ėjo Vilkapėdžių seniūno pareigas. Buvo taip pat valsčiaus tarybos Vidugiriuose narys. Tai irgi nebuvo lengvas laikotarpis. Kartą per kaimo susirinkimą, dalyvaujant valdžios atstovui, vienas iš gyventojų pradėjo skųstis esama tvarka. Pareigūnas liepė seniūnui pasakyti kalbėjusiojo pavardę, bet šis nenorėjo išduoti. Tada išsivežė seniūną į Suvalkų kalėjimą ir ten saugumiečiai tardė, tačiau jis atkakliai teigė, kad susirinkimo šurmulyje negirdėjo, kas ten ką sakė. Galop

nieko nepesė turėjo paleisti. Kitą kartą atvažiavo partijos komiteto atstovas ir kalbino užsirašyti į kolūkį. Sėdėjo pas Leonavičius visą savaitę, nakvojo, o ryte atsikėlęs kasdien klausė: „Ar užsirašysi?“ Mat jeigu užsirašys seniūnas, tada eis ir kiti. Bet seniūnas nesutiko. Tačiau pabijojęs vėliau nuvažiavo į Punsko valsčių pasitarti, ką daryti. Nevulis jį nuramino: „Ko tu bijai? Gi tau jie nieko negali padaryti. Man blogiau, nes gali iš darbo išmesti.“ Taip Jonas ir neuzsirašė nei į partiją, nei į kolūkį. Jo seniūnavimo laikais keturiuose Vilkapėdžių kaimo kampuose pastatyti mediniai kryžiai. Jonas pasakojo, kad Krasnapolio girininkija davė medžio, tai parsigabeno jį, o kaimo vyrai padirbo ir pastatė tuos kryžius.

Jonas ir pats dirbo su mediena. Kartu su Kilčėnų Ščerbinsku ir Klevų Misiukoniu buvo „tročiai“ – rankiniu pjūklų pjovė medžius. Kurį laiką uždariavo net vietovėje Huta už Suvalkų ir Uktoje prie Pišo. Šiaip eidavo ten, kur žmonės statėsi medines trobas, ir darė sijas, lentas. Turėjo tokius „kazlus“, ant kurių užkeldavo medį, paskui vienas lipo ant viršaus, kitas apačioje ir pjaudavo išilgai kamieno. Kartais iš tokio perpjauto medžio skobdavo lovius. Jonas turėjo ir mašiną skiedroms daryti. Šis darbas buvo labai pavojingas, nes reikėjo laikyti medieną prie pat pjūklo ašmenų ir vienas neatsargus judesys galėjo privesti prie nelaimės – pirštų ar rankos praradimo.

Jonas apskritai buvo nagingas žmogus. Mokėjo gražiai pinti iš karklų pintines. Seniau dar sėdavo ir kanapes, iš kurių puikiai vijo pančius, virves. Šį darbą mėgo dirbti iki pat senatvės.

Nors neišėjęs didelių mokslų, Jonas visą gyvenimą mėgo skaityti, domėjosi politika ir visokiomis naujovėmis. Prenumeruodavo prieinamus laikraščius, o iš Klevų kaimo

Jonas Leonavičius su sūnumi Jonu apie 1972 m.

bibliotekos skolindavo knygas. Ir ne tik pats skaitydavo, o ruošdavo ir skaitymo vakarus. Jonas mokėjo gražiai interpretuoti tekstą ir intonuoti, tai skaitė garsiai, o vyrai susėdę klausėsi. Vaikai ant krosnies irgi turėjo savo atskirą lempą, ten visada tupėjo, žiūrėjo ir irgi klausėsi. Sūnus Jonas iki šiol prisimena jo skaitytą knygą apie banginius. Kitą vakarą vyrai lošdavo kortom – iš degtukų, ar po kokio grašio susimesdavo, ir daug rūkė. Jonas mokėjo žaisti ir šachmatais. Trečią vakarą vyrai sueidavo pagroti. Juozas Lukoševičius ir Pranas Vaicekuskas griežė smuikais, Stasys Baguckas grojo akordeonu ir Silvestras Lukoševičius armonika. Vyko savotiška repeticija. O kodėl būtent pas Leonavičius? Gal todėl, kad jų namų durys visiems buvo atviros. Jonas irgi mėgo dainuoti. Gal nematėme jo scenoje, bet dainuodavo suėjimuose ar susitikimuose po atlaidų, į kuriuos mėgo visur važinėti. Pomėgi dainai perėmė jo sūnus, irgi Jonas, kuris dainuoja Šv. Kazimiero draugijos vyrų kvartete bei gieda Seinų

bažnytiniam chore. Pagerbdami jo tėvelio atminimą, choro dalyviai atvyko pagiedoti ir šermenyse.

O beveik kiekvieną šeštadienį tuščiam Leonavičių trobos gale vykdavo šokiai. Juos paeiliui rengdavo Vilkapėdžių, Žvikelių ir Klevų kaimo jaunimas. Paskirti kiekvieno kaimo atstovai pirmiausia ateidavo prašyti pas šeimininkus leidimo šokiams, o paskui prižiūrėdavo tvarką, kad bernai per daug nesimuštų. O merginos atsinešdavo į šokius gražiai išvalytas žibelines lempas. Jaunimo būdavo pilna troba. Kitą dieną organizatoriai ateidavo ir padėdavo pasitvarkyti.

Bet ne visada Leonavičių trobos galas buvo tuščias. Patys patyrę benamių dalį, jie ne kartą ir kitus priglausdavo. Čia kuriam laikui įsikūrė ištekėjusi kaimynų dukra su vyru. Paskui kitas kaimynas nusipirko ūkį be trobų, tai čia pagyveno, kol pasistatė savo. Galop nusenus ir susirgus artimiausiai vienišai kaimynei, Leonavičiai parsivežė ją namo ir iki mirties slaugė.

Visokių pomėgių ir užsiėmimų

Jonas turėjo. Kaip kiekvienas ūkininkas, jis visada laikė arklius ir mėgo pats juos prižiūrėti. Bet kai atėjo technikos laikai, Jonas vienas iš pirmųjų kaimė įsigijo ir traktorių. Jis buvo ir bitininkas, gerais laikais turėdavo apie 12 šeimų bičių. Dalyvaudavo bitininkų susirinkimuose, gaudavo apdovanojimus, Punsko bitininkų draugijos vėliava palydėjo jį ir į kapus. O labiau patyrę bitininkai patarė sūnui Jonui nueiti ir pabelsti į avilius, kad mirus šeimininkui bitelės irgi amžiams neužmigytų, bet pavasariui atėjus atsikeltų.

Užaugęs ir gyvenęs labai gražioje aplinkoje prie miško ir ežero, Jonas buvo geras žuvautojas ir grybautojas. Leonavičiai turėjo savo luotą, tad kartais išplaukdavo meškerioti į ežerą. Jaunesni kaimynai prisimena, kai kartą ir juos pasiėmė žūklauti. Tačiau paaugliai nemokėjo tyliai elgtis, tai neapsikentęs po kiek laiko atsiyrė į krantą ir pavarė jaunuosius žuvautojus namo. Sūnus Jonas irgi nuo vaikystės su tėvu žuvaudavo, nors pradžioje tai tėvas gaudė, o jis tik nešiodavo žuvis. Prisimena, kaip sakydavo: „Meškerė turi būti iš gijos, sliekas iš žamės, o žuvis iš vandens. O jei perki viską krautuvė, tai ir žuvį gali nusipirkti.“ Pastaruoju metu jis ir pats augindavo žuvis įrengtame prie namų tvenkinyje ir ten meškeriodavo.

Sūnus Jonas vasarą dažnai lankosi tėviškės paežerėje pastatytame namelyje. Tėvas kiekvieną kartą ten ateidavo ir prabūdavo ilgas valandas, pasakodamas apie praeitį, apie savo gyvenimą ir domėdamasis šiuolaikiniu pasauliu. Iki gyvenimo pabaigos turėjo gerą atmintį ir mielai dalindavosi su kitais savo prisiminimais ir patirtimi. Pokalbius su juo ne kartą galėjote girdėti ir lietuviškose Balsogės radijo laidose.

Buvo geras ir patyręs grybautojas. Žinojo, kada miške atsiras grybų ir kokiose vietose jų ieškoti. Ne kartą pasakodavo ir man, tačiau taip ir neprisimenu, ar reikia eiti grybauti tada,

kai „an jauno mėnulio palyja“, ar „an pilnacies“. Bet žinau, kad po pirmų šalnų miške dar atsiranda „toki riebus, viensėdzai kelmuciai“. Ilgameitis grybautojas kai kurių prastesnių grybų visai nerinkdavo, o kelmučius – tik labai jaunus. Mėgo rinkti baravykus, grūdų visas vietas žinojo, žąsukes (voveruškas), raudonikius rinko, ūmėdes ant krosnies plytos kartais pakepindavo. Grybaujant su sūnum, kai tėvui būdavo per sunku kur nors eiti, jis sakydavo: „Ana, lišk po tuom krūmu, tį gali bŭc baravykų, o va tį paieškok grūdų.“ Tas nuedavo ir rasdavo. Mėgo ir mokėdavo ne tik grybus rinkti, bet ir skaniai juos paruošti. Dar ir dabar jaučiu jo raugintų ar marinuotų grūdų, kuriais ne kartą pavaišino, skonį. Negailėdavo Jonas grybų niekam, nors kartais iš jų laukų ar „iš pat panosės“ kiti išrinkdavo. Tik kartą gal truputį susierzino, nors paskui pasakodavo tą įvykį kaip gerą anekdotą. Būtent vieną dieną netoli namų apžiūrėjo gražų pulkelį jaunų baravykėlių ir nutarė juos kiek pasiauginti. Dar pridengė šakom, kad kas nerastų, ir paliko kitai dienai. O vakarop užsuko pas juos tolimesnė kaimynė kiek atsidusti po grybavimo. „Va, – sako, – kašai pilni grybų, o pabeigoj da baravykų nemažai užėjau.“ Pagailo Jonui kaimynės ir pasisiūlė pavėžinti ją namo. Bet grįžus parūpo jam palikti baravykai. Nueina – o ten viskas ką tik išrėžta. „Nu, – sako, – padlų su mano baravykais da namo pavėžinau.“

Jonas turėjo humoro jausmą ir mokėdavo juoktis net ir iš sunkių gyvenimo akimirky. Ir ne tiek kitus skubėdavo pajuokti, kiek šiaip kokias susiklosčiusias situacijas pastebėdavo ir pakomentuodavo, nieko neužgaudamas. Gal tas sveikas požiūris ir į save, ir į pasaulį padėdavo jam ištvirti visais gyvenimo laikotarpiais.

Leonavičių šeima pasižymėjo dideliu geranoriškumu, atvirumu ir paslaugumu kitiems, o jų namai niekada nebuvo rakinami. Žmonės

gal ir išnaudodavo tą jų patiklumą. Būdavo, net neklausę pasiskolina, pavyzdžiui, kokį įrankį. Kartą Jonui prireikė malkas kapoti ir niekaip negalėjo rasti kirvio. Sako sūnui: „Aik pas kaimynų, cikrausia tus bus nusinešis namo.“ Sūnus nueina – „akurat“, kaimynas jų kirviu malkas kapojasi. Būdavo ir taip, kad kokie kleviškiai ar tolimesnių kaimų gyventojai, susivėlinę grįžti iš kelionės ir bijodami tamsoje per mišką važiuoti, pririšdavo arklius ir užeidavo pas Leonavičius pernaktoti. Kartą ryte atsikėlę žiūri, kad ant krosnies guli giminaitis iš kitos miško pusės. Po kiek laiko tas pramerkęs akis sako: „A, tai tu, Jonai, atvažavai?“ Paskui pamatęs jo motiną nustebo: „O, da ir jūs, teta, ca.“ Tik geriau išvaikęs miegus susigaudė, kad tai jis pats svetimoje troboje apsinakvojęs, ir puolė ieškoti savo vežimo su arkliais.

Į senatvę pradėjo prie Jono kabinėtis ligos, tačiau pavykdavo jas apgydyti. Dar atšventė Lietuvoje gyvenusios sesers 100-ąjį gimtadienį, o po dvejų metų ją palaidojo. Sveikata labiau pašlijo šią žiemą, o paskutinį kartą jis jau net nebenorėjo likti ligoninėje. Turbūt žmogus jautė, kad gyvenimas priartėjo prie pabaigos.

Vasario 20 d. jis, pasišaukęs anūką, liepė paskambinti sūnui Jonui ir pranešti apie jo mirtį. Anūkas pranešė dėdei apie keistą senelio pageidavimą. Šis netrukus atvyko, ir nepraėjus nė

valandai tėvelis amžiams užmerkė akis.

„Da vis negaliu apsiprasc. Atrodo, tuoj ateis in stubų arba nuvėjus rasiu kambaruki“, – sako marti Zosė, prižiūrėjusi uošvį iki paskutinių gyvenimo dienų. Tikriausiai dar ne kartą ir kiti artimieji pasiges juos tėviškai pasitinkančių akių, įdomių poringų, tylių žingsnių paežerės ar miško takeliu.

Ir taip pamažu iškeliauja senieji kaimo žmonės, nusinešdami savo gyvenimus ir mūsų krašto praeities dalelę. Bet kiekvienas išpaudžia jame pėdsakus, kad išliktų, kad bylotų ateinančioms kartoms. O mums nevalia užmiršti senolių vargo, pastangų ir triūso. Tad gyvenkime taip, kad jie galėtų ramiai ilsėtis kapų tyloje.

Jonas Leonavičius su seserim Ona per jos 100-ąjį jubiliejų 2015 m.

PUNSKO LIETUVIŲ KULTŪROS NAMAI
 kviečia į
XVI solistų ir duetų lietuviškų dainų konkursą
„DAINORĖLIS“

Pagal amžių dalyviai bus suskirstyti į 4 grupes:

- ikimokyklinio amžiaus,
- I–III klasių mokinių,
- IV–VI klasių mokinių,
- gimnazistų.

Dalyvis privalo paruošti vieną pasirinktą, jo amžių atitinkančią dainą. Jam gali akompanuoti paties pasirinktas akompaniatorius, galima naudotis fonograma ar kūrinį atlikti a cappella.

Dalyvius stebės komisija. Ji išrinks ir apdovanos talentingiausias ir geriausiai pasiruošusias atlikėjas.

„Dainorėlis“ vyks 2018 m. gegužės 27 d. (sekmadienį) 14 val.

Jeigu norinčiųjų dalyvauti bus didelis būrys, rengsime **atranką**. Ji vyks **gegužės 15 d. (antradienį) 16 val.** Lietuvių kultūros namuose.

Atrankos metu organizatoriai nuspręs, kurie vaikai dalyvaus „Dainorėlio“ konkurse.
Norinčiuosius prašom užsirašyti iki gegužės 14 d. asmeniškai arba tel. 87 5161 032.

Ministerstwo
 Spraw Wewnętrznych
 i Administracji

Zrealizowano dzięki dotacji
 Ministra Spraw Wewnętrznych
 i Administracji.

*Dienos barstė džiaugsmo žiedlapius,
 Kaip rudens lapai rūpesčiai krito,
 Kaip vanduo upėje nubėgo metai,
 Negrąžinamai užvertę gyvenimo
 knygos 66 puslapi.
 Tegul skausmai ir rūpesčiai praeina,
 Vargus nuplauna tekantis vanduo,
 Telydi tik maži šešėliai
 Ir laimės lai netruksta niekad!*

Vilhelminą Žukauskienę
 66-ojo gimtadienio proga
 nuoširdžiai sveikina

Vyras ir sūnus Mindaugas

Prieš 50 metų balandžio mėnesį
Onutė ir Juozas Nevuliai
 iš Pelelių sumainė aukso žiedus.

*Jau 50 metų kartu pragyventa
 Ir daug vargų kartu iškęsta.
 Kartu eita per pasaulį platų,
 Dalytasi vargais ir džiaugsmo ašaromis.
 Viens be kito – tarsi stiklo sudužusios šukės...*

Auksinių vestuvių proga linkime Jums
 kartu išgyventi dar daug gražių akimirčių.
 Telydi Jus ir toliau tarpusavio meilė.

Krikšto sūnus Vytautas Liškauskas su šeima

*Gražiausių metų leiski palinkėti.
Te niekada nebus rudens,
Pavasariai tebus džiaugsmu nusėti
Ir laimė širdyje gyvens.
Giedrų dienų Tau linkime,
Daug sukakčių dar švęst,
Ilgų ilgiausių metų
Ir laimėj bei džiaugsmu gyvent.*

50-ojo gimtadienio proga
Onutę Kuklevičienę sveikina

*Mama, sesuo Danutė ir brolis Petras
su šeimomis*

Prieš 50 metų balandžio mėnesį
Onutė ir Juozas Nevuliai iš Pelelių
sumainė aukso žiedus.

*Kiek daug žiedų pražydo ir nuvyto,
Kiek daug šviesių pavasarių sutikot Jūs,
O Jūs vis einat vienas šalia kito
Per įvairius gyvenimo kelius.
O kiek kelių, kelelių pražygiuota,
Juk 50 metų Jūs kartu!
Visas dienas užmirškit debesuotas,
Širdy tebus vien gera ir džiugu.
Ir leiskit mums pakelt šampano taurę,
Naujai uždegti židinių šeimos.
Laimingai tęskite pradėtą kelią
Ir nenukrypkite nuo jo.*

Garbingo Jubiliejaus proga sveikina

*Elė ir Algirdas Liškauskai bei vaikai Vitas,
Irena ir Donatas su šeimomis*

PARDUODU

Punske paruoštus statybai 5 sklypus po 10 arų
(6 arų tvenkinys su žuvimis).

Tel. 87 5161 355

Elena ir Algirdas Liškauskai
balandžio mėnesį švenčia
50-ąjį vestuvių jubiliejų.

*Pavasaris, ruduo – Jūs visada drauge,
Žiema ar vasara – Jūs visada šalia.
Ir šventės, ir draugai – Jūs visada kartu,
Nelaimės ar vargai – petys petin abu.
Už šypseną – šypsniu, už šilumą – žodžiu,
Už klaidą – švelnumu, ir taip ratu, ratu.
Iš metų į metus gyvenimo keliu
Keliuokit dar ilgai su meile ir džiaugsmu.*

Dar daug gražių bendro gyvenimo metų,
sveikatos ir sėkmės linki

Seserys ir brolis su šeimomis

Balandžio 22 d. 80-asis gimtadienis
aplankys **Česlovą Savicką** iš Punsko.

*Metų neskaičiuok,
Dainą Tu man dainuok!
Džiaukis nuveiktais darbais,
Pastatytais šviesiais namais.
Tegul veide neišblėsta šypseną
Ir dingsta gyvenimo dargana.
Lai šypsosi Tau dangus
Ir gyvenimas būna saugus.
Buvo metų prasmingų, sėkmingų,
Buvo metų labai liūdnuų ir skaudžių...
Tegul Tarve lydi sveikata
Ir Dievo palaima.
Pasiliki ilgai žvalus, energingas,
Geras ir mielas žmogus.
Neliūdėk, kad metų bėgimas
Nudažė Tau plaukus baltai.*

Daug sveikatos garbingo jubiliejaus proga
linki

*Žmona, dukra Rūta, sūnus Darius su
šeima, anūkai Alida, Aidis ir Žaneta*

2018 m. kovo 19 d. į amžinybę iškeliavo
**A. A. MARYTĖ MAGDALENA
BANSEVIČIENĖ**
iš Punsko.

Nuoširdžiai dėkojame visiems, kurie lankė ligonę ir teikė jai pagalbą. Dėkojame giminėms, pažįstamiems, kaimynams, Valinčių kaimo gyventojams, kurie dalyvavo šermenyse, gedulingose pamaldose ir palydėjo velionę į paskutinę kelionę. Tariame ačiū kunigams ir giesmininkams už gražias giesmes.

Giminės

Nuoširdžiai dėkojame visiems, kurie taip
iškilmingai palydėjo
A. A. ROMĄ VITKAUSKĄ
į paskutinę gyvenimo kelionę.
Tegul didžiausia padėka Jums būna jo
nuveikti darbai ir įgyvendintos idėjos.

Dėl gausaus būrio draugų, pažįstamų, bendražygių, gimi-
nių, pagalbininkų šią sunkią netekties valandą neįmano-
ma išvardyti visų vardų ir pavardžių. Tad visiems tariame
labai ačiū už užuojautos žodžius, bendrą maldą ir giesmes,
už suteiktą visokeriopą pagalbą.

Žmona, sūnūs ir dukros

2018 m. balandžio 4 d.
amžinojo poilsio atgulė
A. A. VITAS VAZNELIS
iš Punsko.

Nuoširdžiausius padėkos žodžius tariame šeimos gydy-
tojai gerb. Janinai Paransevičienei, kuri nuolat suteikdavo
medicininę pagalbą ir visuomet rūpinosi jo sveikata.
Nuoširdžiai ačiū kaimynams, giminaičiams, draugams,
bendradarbiams, įstaigų ir draugijų vadovams, kapelos
dalyviams, klasės draugams – visiems, kurie lankėte ir pa-
lydėjote velionį į paskutinę kelionę. Jūs visi buvote šalia
mūsų ir padėjote mums sunkiomis valandomis. Jūsų bu-
vimas šalia, užuojautos žodžiai, rankos paspaudimas tarsi
sumažino mūsų skausmą. Dėkojame už Jūsų aukas, gėles
ir maldą.

Taip pat nuoširdžiausius padėkos žodžius skiriame giesmi-
ninkams už gražiai sugiedotą rožančių ir gražias giesmes.
Dėkojame parapijos kunigams už atnašautas šv. Mišias ir
velionio palydėjimą į amžinojo poilsio vietą.

**Žmona Aldona, sūnus Algis,
dukros Alicija ir Asta su šeimomis**

Dėl **a. a. Romo Marcinkevičiaus** mirties
žmoną Ireną, vaikus, motiną ir visus artimuosius
nuoširdžiai užjaučia

**Lenkijos lietuvių bendruomenė ir
Lenkijos lietuvių draugija**

Netektis aplanko netikėtai.

*Mes visi bejėgiai prieš lemtį ir mirtį,
bet prasmingi darbai ir nuoširdi bendrystė
su šalia esančiais įamžina žmogaus buvimą Žemėje.*

Dėl Lenkijos lietuvių visuomenės veikėjo ir Lazdijų
krašto bičiulio **a. a. Romo Vitkausko** mirties
nuoširdžiai užjaučiame velionio šeimą ir artimuosius.
Telydi Jus paguoda ir dvasios stiprybė.

**Lazdijų rajono savivaldybės meras
Artūras Margelis**

Reiškiame nuoširdžią užuojautą dėl Lenkijos lietuvių
visuomenės veikėjo **a. a. Romo Vitkausko** mirties.
Savo gyvenimo kelyje jis buvo ištikimas lietuvy-
bės puoselėjimui. Lietuvoje vertiname svarų Romo
Vitkausko indėlį vienijant lietuvių bendruome-
nę, palaikant ryšius su Lietuva ir garsinant garbingą
Lenkijos lietuvių vardą.

Telydi velionio šeimą, artimuosius, draugus ir
bendraminčius, visą lietuvių bendruomenę paguoda bei
dvasios stiprybė šią sunkią netekties valandą.

**Tautinių mažumų departamento prie
Lietuvos Respublikos Vyriausybės
direktorė Vida Montvydaitė**

*Telydi Jus paguoda ir dvasios stiprybė
šią sunkią netekties valandą.*

Dėl **a. a. Romo Vitkausko** mirties
nuoširdžius užuojautos žodžius žmonai, vaikams ir
artimiesiems skiria

**LR konsulato Seinuose vadovas
Vaclavas Stankevičius ir darbuotojai**

*Amžiams užsimerkė Tavo akys,
Lūpos neprabils jau niekada.
Liko tuštuma, liepsnelės žvakių
Ir prisiminimas – lyg negyjanti žaizda.*

Dėl Lenkijos lietuvių visuomenės veikėjo,
Punsko valsčiaus viršaičio, Punsko „Aušros“ leidyklos
direktoriaus, Seinų apskrities viršininko pavaduotojo
a. a. Romo Vitkausko mirties
nuoširdžius užuojautos žodžius šeimai ir
artimiesiems skiria

**Punsko valsčiaus taryba, kaimų seniūnai,
viršaitis ir darbuotojai**

*Nebeįgirsi jau daugiau tėvelio balso,
Tik paliks atminty jo žodžiai ištarti.
Užgeso mielos akys, nusviro darbščios rankos
Ir paliko vien sielvartas širdy.*

Nuosirdžiai užjaučiame auklėtinį Rimutį ir
jo artimuosius dėl brangaus
tėčio **a. a. Romo Vitkausko** mirties.
Telydi Jus paguoda ir dvasios stiprybė
šią sunkią netekties valandą.

Punsko savivaldybės vaikų darželio bendruomenė

Dėl **a. a. Romo Vitkausko**,
buvusio Punsko valsčiaus viršaičio,
Seinų apskrities viršininko pavaduotojo,
aktyvaus visuomenės veikėjo, mirties
nuoširdžius užuojautos žodžius šeimai ir
visiems artimiesiems skiria

Lenkijos lietuvių bendruomenė

*„Skubėkime mylėti žmones, nes jie taip greit išsina.“
(Kun. Jan Twardowski)*

Telydi Jus, Danute, Ramūnai ir Rimuti, paguoda ir
dvasios stiprybė šią sunkią netekties valandą.

**Lenkijos ir Lietuvos turizmo ir
rekreacijos draugija „Kaimynai“**

*Išėjus artimam žmogui lieka tuštuma...
Tegul ją bent akimirkai užpildo ir didelę širdies gėlą
sušvelnina mūsų nuoširdi užuojauta.*

Dėl mylimo vyro mirties bendradarbę
Aldutę Vaznelienę ir artimuosius nuoširdžiai užjaučia

„Aušros“ leidyklos darbuotojai

*Mylimi žmonės išsina,
bet amžiams pasilieka
mūsų mintyse ir ilgesy.*

Dėl vyro mirties Aldutę Vaznelienę ir artimuosius
nuoširdžiai užjaučia

**Lenkijos lietuvių draugijos valdyba ir
„Aušros“ redakcija**

Dėl **a. a. Vito Vaznelio** mirties
nuoširdžius užuojautos žodžius
dukrai Alicijai, šeimai bei artimiesiems skiria

Punsko valsčiaus viršaitis ir darbuotojai

Kapų tylą ir juoda žemė amžinam poilsiui
priglaudė Tavo mylimą tėtį
a. a. Vitą Vaznelį.

Dalijamės skausmu ir nuoširdžius užuojautos žodžius
skiriame bendradarbei Astai Žukauskienei.

Punsko savivaldybės vaikų darželio bendruomenė

Dėl Mamos mirties nuoširdžiai užjaučiame
Seinų vaidintojus
Cilę Grizevičienę ir Antaną Adukauską
bei jų šeimas ir artimuosius.

Seinų mėgėjų teatro „Kultuvė“ dalyviai

Lietuvos žiniasklaida

2018 03 13–04 09

Žiniasklaida rašė apie naujos politinės jėgos – Lietuvos socialdemokratų darbo partijos (LSDDP) steigimą. Jau pats pavadinimas sako, kad pirmiausia tai – su socialdemokratija susijusių žmonių sambūris. Ir iš tikrųjų LSDDP susibūrė nuo tradicinės Lietuvos socialdemokratų (LSDP) partijos. Jos vadovu išrinkus Gintautą Palucką, atskilę socdemai (jie nesutiko pasitraukti iš valdančiosios koalicijos Seime, tai nutarus padaryti G. Paluckui) ir kitose Lietuvos partijose buvę politikai, kai kurie savo laiku užėmę ir nemažus postus, pavyzdžiui, Kęstutis Daukšys, Živilė Pinskuvienė.

Suvažiavimo pradžioje buvo pranešta, kad būti LSDDP steigėjais panoro 4497 kitoms partijoms nepriklausantys piliečiai. Naujos partijos vadovu buvo pasiūlytas vienas kandidatas į pirmininkus, buvęs LSDP pirmininkas, buvęs Vyriausybės vadovas Gediminas Kirkilas. Už jį partiečiai balsavo vieningai.

Kaip apie tai rašė portalas delfi.lt, „atidarydamas suvažiavimą, nominantas į LSDDP pirmininkus, Seimo pirmininko pavaduotojas G. Kirkilas tikino, kad steigiamą LSDDP – „dovana Lietuvos šimtmečiui“.

„Šiandien šios šventės galėjo ir nebūti, jeigu ne jūsų energija ir iniciatyva; jeigu būtume paklusę naujų ir senų nenusisėkusių lyderių nurodymams ir sugriovę kairiojo centro valdančiąją koaliciją; jeigu būtume pasidavę pralaimėjimo nuotaikoms, praradę ryžtą ir taip pritarę konservatorių žūtbut atėjimo į valdžią prieš Lietuvos žmonių valią planui“, – kalbėjo politikas.

Pasak jo, naujosios partijos kūrėjai

susirinko pasakyti, kad „yra dar ir dirbanti, kurianti ir mąstanti Lietuva“.

[...] Portalo paklaustas, ar mano, jog žmonės pasitikės LSDDP, kai tarp pirmininko pavaduotojų yra prieštarai vertinamos asmenybės, kaip, pavyzdžiui, ne kartą balsų pirkimo skandaluose minėta Širvintų rajono merė, buvusi „darbietė“ Ž. Pinskuvienė, G. Kirkilas teigė: „Manau, surinkti 5 tūkst. steigėjų jau yra pasitikėjimas“.

O anot naujienų portalo lrytas.lt, socialdemokratai buvusių kolegų dėl naujos partijos sveikinti toli gražu nesiruošia. „Rinkėjai vertins tos politinės partijos galimybes. Bet sprendžiant iš to, kas susirinko, ten labai daug asmenybių, kurios daugiau gilina į savo interesų gynimą ar siekimą. Aš sunkiai įsivaizduoju tos partijos darbą“, – portalui teigė Seimo narys Algirdas Sysas. Jis sakė nebijantis, kad naujoji partija užgoš kairiajai politikai atstovaujančią Lietuvos socialdemokratų partiją. „Sprendžiant iš to, kokius sprendimus priimdavo mano buvę partijos kolegos, kai mes buvome drauge, aš jos niekada nelaikyčiau kairiaja partija“, – sakė A. Sysas.

Naują politinį darinį portale lrytas.lt įvertino ir politologai. „Tarp dviejų socialdemokratų partijų lyderių – G. Kirkilo ir G. Palucko – verda žodžių mūšis, o politologai vieningai sutaria, kad rinkėjai išsirinkti tarp dviejų kairiajai politikai atstovaujančių partijų bus tik sunkiau.

Mykolo Romerio universiteto docentas Virgis Valentinavičius sutinka, kad susikūrusiai partijai skaldyti ir taip gana susilpnėjusį socialdemokratų rinkėjų nėra protinga.

O pasimetimas tarp bene identiškai pavadintų partijų taip pat galimas.

„Kartais susidaro įspūdis, kad šita „dinozaurų“ partija vos ne sąmoningai tai ir daro – siekia, kad rinkėjas susipainiotų. Tas partijos ir elektorato skaldymas atrodo savižudiškas. Ir beveik sąmoningai klaidinami rinkėjai ir dėl partijos santrumpos – tai yra LDDP ir LSDP darinys. Be to, ši nauja partija susikuria gana liūdnomis sąlygomis, kai surenkamos kitų partijų nuograužos“, – kritikavo politologas.“

Artėjant rinkimams, ko gero, buvusių ir norinčių vėl „atgimti“ Lietuvos politiniame gyvenime Seimo nario ar kokios partijos pirmininko pavidalu veikėjų rasis vis daugiau. Susikūrusi LSDDP – kol kas vienintelis, bet tikrai ne paskutinis politinis darinys.

„Buvę Lietuvos politikos lyderiai sugrįžta“, – perteikdamas apie tai, kas buvo kalbama „Lietuvos ryto“ televizijoje, rašė portalas lrytas.lt. Į politiką sugrįžta buvęs Darbo partijos įkūrėjas ir vadas Viktoras Uspaskichas. Buvęs Seimo pirmininkas, Naujosios sąjungos vadovas Artūras Paulauskas įkūrė judėjimą skambiu pavadinimu „Pirmyn, Lietuva“ ir taip pat sugrįžta į politinę areną. Nors dar praėjusį rudenį jis vilkėjo Darbo partijos marškinėlius.

„Visa politinė sistema patyrusi didžiulį krachą. Trys partijos kaltinamos įvairiais nusikaltimais, jos kovoja tarpusavyje, skaldosi ir ieško, kurie tikrieji socialdemokratai. Politinė sistema nefunkcionuoja taip, kaip turėtų“, – „Lietuvos ryto“ televizijos laidoje „24/7“ teigė A. Paulauskas.“

Dažnai tenka skaityti apie tai, kokia korupcija Rusijos teisėsaugoje, kokie ten visagaliai policininkai, kurių piliečiai kartais bijo labiau negu

nusikaltėlių. Kad ilgus dešimtmečius buvusioms socialistinėmis, dabar Europos Sąjungoje (ES) esančioms šalims taip pat nelengvai einasi teisėsaugą artinti prie senųjų Europos valstybių lygio – taip pat jokia naujiena.

Deja, paskaičius, ką šalies žinia-sklaida rašė apie Lietuvoje, Šiauliuose, veikusią policininkų – nusikaltėlių gaują, sunku patikėti, kad tai gali vykti ir mūsų šalyje.

Tiesa, skaitant apie uniformuotų nusikaltėlių ir jų parankinių teismą apima abejonės, ar tikrai teisingumas įvykdytas.

O kad šalies piliečiai, švelniai sakant, taip pat nepatenkinti policija ir apskritai teisėsauga, rodo ir šimtai pačių griežčiausių komentarų po straipsniu. Ne vienas rašė, kaip patekęs į policiją (nebūtinai Šiauliuose), buvo apvogtas: su savimi turėti pinigai ar kiti daiktai paprasčiausiai dingo arba atgavo tik mažą jų dalį.

„Šiaulių policijos gauja pranoko net įžuliausius plėšikus“. Taip pavadintame tęstiniame straipsnyje dienraštyje „Lietuvos rytas“ Arvydas Lekavičius rašė: „Į nusikaltėlių gaują susibūrę elitiniu vadinamo Šiaulių policijos komisariato Organizuotų nusikaltimų tyrimo biuro (ONTB) pareigūnai, tarp kurių buvo net trys Metų seklio apdovanojimus pelnę tyrėjai, ne tik masiškai imdavo kyšius, prekiaavo cigaretėmis, narkotikais, bet ir lyg smulkūs kišenvagiai per kratas vogė sunkiai besiverčiančių žmonių santaupas, įrankius, net panešiotus sportinius batelius.

[...] Gaujos susikūrimo pradžia galima laikyti 2009 metų rugpjūtį. Nors ir iki tol pavieniai Šiaulių ONTB pareigūnai rinkdavo duokles iš narkotikų prekeivių ir kitų nusikalstamo pasaulio atstovų, jie tai darydavo tik epizodiškai. Iš viso gaujoje buvo keliolika policininkų, kurie kartu planodavo nusikaltimus, skirstydavosi vaidmenimis, turėjo bendrą kasą.

[...] Į Jelenos Petrulionienės namus

Kursėnuose policininkų gaujos nariai, neturėdami kratos orderio, įsiveržė išlaužę duris. Išvertę visą namą pareigūnai surado kelis blokus cigarečių ir apie 5 tūkstančius litų, kurie buvo sekcijos stalčiuje. Visą surastą turtą policininkai sudėjo ant stalo ir pradėjo pildyti protokolą. Išsigandusi šeimininkė pasisiūlė policininkams išvirti kavos, o kai grįžo iš virtuvės, ant stalo sudėtų 5 tūkstančių litų jau nebebuvo. „Neatimkite visko – tai mano paskutiniai pinigai, nebeturėsiu iš ko gyventi“, – pareigūnų maldavo moteris. Tuomet policininkai jos pasigailėjo ir padavė 130 litų.

[...] 2012 metų gegužę į gaujos narių rankas pakliuvo nemenkas grobis – vienos bendrovės darbuotojai savo sandėlyje rado trijose dėžėse tarp bananų sudėtus 15 kokaino paketų, kiekvienas jų svėrė maždaug kilogramą. Netrukus dėžės su narkotikais atsidūrė ant Tomo Ruchтино (už kovą su narkotikais atsakingo

skyriaus viršininkas) tarnybinio kabineto stalo. Viršininkas skubiai iškvietė tuo metu kitame rajone buvusius kelis gaujos narius. Vyras užsirakino kabinete ir ėmė tartis, ką daryti su narkotikais. [...] Kai keturi kokaino kilogramai gulėjo kabinete po lova, pareigūnai įformino oficialų protokolą apie bananų dėžėse rastus narkotikus. Tik vietoj rastų 15 paketų buvo įrašyta, kad jų yra 11.“

Įdomiausia, kad „nors daugelis šių nusikaltėlių gaujai priklausiusių policininkų neteko postų, penki teisiamieji iki šiol eina tas pačias pareigas. Tebedirba ir dar dvidešimt pareigūnų, kurie uoliai talkino kaltinamiesiems, tačiau kaltinimų išvengė.

Teisiamųjų suole neatsidūrė nė vienas policininkų gaujos prašymus vykdęs prokuroras, o šioje byloje liudijęs Kastytis Šikšnys net padarė karjerą – buvo paskirtas Šiaulių apygardos prokuratūros vadovu“.

Dėl a. a. Vito Vaznelio iš Punsko kaimo mirties nuoširdžiausius užuojautos žodžius skiriame žmonai Aldutei, dukroms Alytei ir Astutei su šeimomis, sūnui Algiiui su šeima, seseriai Onutei su šeima bei visiems artimiesiems.
Telydi Jus paguoda ir dvasios stiprybė šią sunkią netekties valandą.

*Šventom Velykom praėjus,
Kristui prisikėlus,
A. a. Vitą Vaznelį
Į kapus išlydėjom.
Pasirinko Jis naują Tėvynę,
Amžino dangaus mėlynę.
Paliko mus visus,
Žmoną, vaikus
Ir verkiančius beržus žalius.
Kapų beržai, qžuolai šlamės,
Kas rytas ir vakaras*

*Amžiną maldą kalbės.
Namuose prie stalo
Tuščia vieta vis bus,
Vyro, tėvelio, senelio nebus.
Prisikėlęs Kristus
Tepalaimina namus
Ir šeimos skausmus.
Punsko bažnyčios varpų
Sutartinė ilgai aidėjo.
Prie kapo „Viešpaties angelas“
Ir Lietuvos himnas skambėjo.*

Tegul Jam būna lengva gimtoji Punsko žemelė.

Savickų šeima